

ÇATIDAKİ ÇATLAK

(2 Bölüm)

KİŞİLER

FATMA HANIM

ARİF BEY

KOMŞU

FATMA KADIN

HALE

SADIK

1. Bölüm

TABLO 1

(Somyalı, sobalı, eski tip bir apartman katı. Bizde çoğu küçük menu-run ya da esnafın başını sokmayı becerdiği o küçük apartman katlarından biri. Üç bir yana kapısı, bir tahta yemek masası, üstü kreton basma örtülüli somyası, bir de, görevi bütün evi ısıtmak olan küçük bir kömür sobasıyla bu dairenin "hol" dediğimiz kısmı.

Mahallede küçük bir düğmeci dükkânının sahibi bulunan elli beş'lik Arif, bu dairede kız kardeşi Fatma Hanımla oturur.

Mevsim sonbahar. Sabah. Zeytin, peynir, çay bardakları ile kalvoaltı sofrası ortada. Arif, elinde ceketiyile soldaki kapıdan, Fatma Hanım elinde çaydanlıkla dipteki kapıdan girerler.)

FATMA HANIM: Hazırsan koyuvereyim çayını.

ARİF : Canım hiçbir şeycik istemiyor.

FATMA HANIM: Ah senii! Akşam kavunu fazla kaçırдың da ondan. Dedim ama, kardeş sözü dinleyen kim?

ARİF : Bak, düğmem kopmuş. Ceketime bir düğme dikiver.

FATMA HANIM : *(Çaydanlığı masaya bırakır, ceketi alır.)* A, niye söylemedin? Nerdeyse kopuk düğmeyle gidecektin yine...

ARİF : *(Masaya oturur.)* Çay sıcak mı?

FATMA HANIM : Sıcak, sıcak. Hadi sen otur, iç. Ben dikivereyim... Gecikme bari dükkâna. *(Aranır.)* Ee, nerde düğme?

ARİF : Boşuna arama. Dün bir müşteri geldi, ona verdim.

FATMA HANIM : Aa, koca dükkânda düğme mi kalmadı?

ARİF : O renkte kalmamış. Varsa evde ona yakın bir şey, dikiver. Yoksa yok.

FATMA HANIM : *(Bir yandan düğme kutusunu karıştırır, bir yandan da çocuk azarlar gibi)* Ah Arif ah! Çocuk gibisin valla. Kalmadıysa dün niye gidip getirmedi, a kardeşim? Yine bir müşteri gelir, bakarsın yine lazım olur.

ARİF : Sen elini çabuk tut. Gel, dükkânı bekle de, gidip alayım. Siyah fermuar da bitti zaten.

FATMA HANIM : Yemeği ocağa koyayım. Ortalığı da bir derleyip toparlayayım, hemen gelirim. *(Düğmenin ipliğini ağzıyla koparır. Ceketi Arif'e giydirir.)* Al bakalım, pek tutmadı ya neyse...

ARİF : Sende kaç para var?

FATMA HANIM : *(Gider, radyonun üstünde duran bir plastik vazoyu karıştırır)* İşte şu iki yüz lirayı kiraya ayırdım. Şu da... Ne bu? Elli mi? Ha bu da elektrik-su parası. İşte bir doksan lira var fazladan...

ARİF : Ver sen onu bana.

FATMA HANIM : *(Çekine çekine)* Dükkânda hiç yok mu?

ARİF : Ver sen onu bana.

FATMA HANIM : *(Bir elli lira uzatır.)* Al bari. Buncağız da evde kalsın.

ARİF : *(Hemen parlar.)* Korkma yahu! Ne korkuyorsun? Üçtü-beşti, akşama bir şeyler kazanırsın elbet.

FATMA HANIM : Ah Arif, ah kardeşim, nasıl olacak bilmem.

ARİF : Ne nasıl olacak?

FATMA HANIM : Baksana... Bir de ameliyat çıktı başımıza.

ARİF : Hayırlısıyla kurtulsun. Çekip durmak daha mı iyi?

FATMA HANIM : Bilmem ki nasıl olacak? Hem sana kim bakacak?..

ARİF : Düşünme hadi. Bir çaresini buluruz.

FATMA HANIM : Ölsem bir şey değil. Ya başına dert olup kalırsam? Sen istersin ayrı bakım. Bir de bana kim bakar?..

ARİF : Başlama yine...

FATMA HANIM : Ya sobayı kim yakar? Bak kış geldi.

ARİF : Gelsin. Düşünürüz.

FATMA HANIM : Soban yanmazsa sen nasıl kalkarsın yatağın-
dan? Nasıl açarsın dükkânı?..

ARİF : Duyan da elimden hiçbir iş gelmez sanır be Fatma?

FATMA HANIM : Gelmez, bilmez miyim? Gelmez. Ah, gözüm pek arkada kalacak! Ah ne yapsam, bilmem ki...

(Dipten kapıdan çıkar. Arif çayını içer.)

ARİF : *(Seslenir.)* Unutma da bugün şu benim eski kışlık pabuçları bir tamire götürüver.

FATMA HANIM : *(Elinde bir tepsi fasulye ile gelir.)* Olur, olur. Yenisini al demeye de yüzüm yok ki. *(Fasulyeleri ayıklamaya koyulur. Her halinden gereğinden fazla titiz, temiz bir kadın olduğu bellidir.)*

ARİF : Otur bir çay iç.

FATMA HANIM : İçerim, içerim. Hele şu fasulyeyi koyuvere-

- yim de ocağa. İçmesem daha iyi ya. Her şey dokunuyor artık.
- ARİF : Sancın var mı?
- FATMA HANIM: Yo, yo. Pek o kadar değil.
- ARİF : Bütün gece dolaştın durdun ama. Uyumadın, duydum.
(Kapı zili. Fatma Hanım sağdaki kapıdan acele çıkar.)
- ARİF : (Seslenir.) Benim cigara paketim nerde?
- FATMA HANIM: (Dışardan) Dur, bulurum şimdi. (Yanında kendisinden az daha genç, tombul, delişmen bir kadınla geri gelir.) Buyur komşum. Gel. Ben de fasulye aykhyordum.
- KOMŞU : Aman fasulyelerin de yenecek yeri mi kaldı? Sopa gibi oldu hepsi.
- ARİF : (Suratlı) Buyurun, bir çay için.
- KOMŞU : İçerim vallahi. Yukarıda, çocukların zırlıtısından nereme gitti anlamadım. (Masaya oturur, Fatma Hanım çay koyar.)
- FATMA HANIM: Sıcaktır. Şimdi indirdim.
- KOMŞU : Kapı duvar olmadan inip bir bakayım dedim. Bilirim, gözünü açar, dükkâna seğirtirsin!..
- ARİF : Bugün evde otururdu ya, olmuyor işte. Mal eksildi. Dükkânı kime bırakayım?
- KOMŞU : Aman, tutuverin bir yardımcı Arif Bey. Kadın hasta ayol! Hali mi var bir oraya, bir buraya koşacak?..
- FATMA HANIM: Ah komşu, neyle turalım? Dükkân dediğin ne ki?.. Beş düğme, üç fermuar; ancak boğazımıza yetiyor.
- ARİF : E, insanın da iyi günü var, kötü günü var. Üç-beş kuruş da bir köşeye ayırmasan olmuyor.

- FATMA HANIM: Yalan da değil. Baksana başımıza gelenlere...
- KOMŞU : Hadi, hadi. Ne gelmiş başınıza? Allah betlerinden saklasın. Kurtulur gidersin. Görme mişe dönersin.
- FATMA HANIM: (Fasulye tepsisini alır, dipteki kapıya yönelir.) Komşum sen yabancı değilsin, şunu atvereyim ocağa.
- KOMŞU : Bak işine hadi. Bak işine. Ben de çok kalacak değilim. (Fatma Hanım çıkar.) Kadın kısmı, arkasını koyup bir uf diyemez ki. Neymiş Arif Bey, bu ameliyat işi? Ciddi miymiş?
- ARİF : Safra kesesi derler. Alınması lazımmiş.
- KOMŞU : Vah kadıncağız vah!.. Hiç de belli etmez, evladım. Dün duydum, bütün gece gözüme uyku girmedii.
- ARİF : Ne varmış canım! Ne varmış! Büyütmeyin o kadar!
- KOMŞU : Belliydi bir derdi olduğu. Yüzü hep irin gibi. Sözde yaşça sizden küçük. Gören ablanız der vallahi.
- ARİF : Eh, kadınlık. Evlenemedi de...
- KOMŞU : Aman, ben ne evlenmemiş karılar bilirim. Bizim yaşımızda hepsi de türüm türüm tüter... Ben de iki kez evlendim işte. Ne oldu? Hay nutkum tutulaydı da "Ha" demez olaydım!.. (Ağzına arka arkaya birkaç zeytin atar.) Ya ne yapacaktın desene... Hanlar, hamamlar dikilip duruyordu sanki arkamda da...
- ARİF : (Seslenir.) Fatmaa!.. Pabuçlarım!..
- KOMŞU : Ben vereyim neredeyse? Kadının eli ocakta...
- ARİF : Yok, yok; o getirir şimdi...
- KOMŞU : E, siz de bir başka tipsiniz vallahi... E, pes! Bir pabucunuzu bile ondan bekliyorsunuz. E, maşallah vallahi. Bulun bir garip, çökün başına... Oh, ne âlâ, ne âlâ.

- FATMA HANIM: *(Elinde bir çift pabuçla gelir. Arif'in önüne koyar.)* Gidiyor musun? Geç bile kaldım, desene.
- KOMŞU : A, pabuçların mutfakta ne işi var komşum?
- FATMA HANIM: *(Güler.)* Pencerenin dışına koyduydum. Havalansın diye.
- KOMŞU : E, sende bir başka tipsin vallahi... Kırk yıl düşünsem aklıma böyle bir tedbir gelmez.
- ARIF : Of, midem taş gibi.
- FATMA HANIM: *(İçten)* Vah, vah, vah... Tüh. Ne yapacak bilmem ki...
- KOMŞU : Ver bir avuç karbonat, ferahlasın. *(Arif'e)* Evde yoksa, geçerken köşedeki eczacıdan alverin bir kutu.
- FATMA HANIM: Öyle yap ya. Öyle yap. Unutma ama.
- ARIF : *(Pabuçlarını giyer, kalkar.)* Eh, bana izin...
- KOMŞU : Hadi, hadi. İşçi işine...
- FATMA HANIM: *(Suğdaki kapıdan çıkmakta olun Arif'in ardından giderek)* Bir saate kalmaz gelirim. Sen de gider, eksikleri tamamlarsın. *(Seslenir.)* Öğleye başka bir şey ister misin? *(Kapının kapandığı duyulur. Fatma Hanım geri gelir.)* İçim parçalanıyor ona da... Her sabah...
- KOMŞU : A, kızdırma beni!.. Sana kim acısın deli karı! Şu haline bak bir kere. Onun nesi varmış? Sırın gibi maşallah.
- FATMA HANIM: Öyle deme. Kolay mı? Bir de ben... otuz yıldır başındayım... Eh kadın kocaya varmayıp evde kaldı mı, başa bela demektir. *(Kendi sözüne usulca kendi güler.)*
- KOMŞU : Otur hele. Bir çay iç. Gezinip durma öyle... Başım döndü. Aa!.. *(Fatma Hanım oturur. Komşuya ve kendine birer çay koyar.)*

- FATMA HANIM: Sen bana kızılıyorsun ama, Arif'i bilmiyorsun. Pek hassas adamdır. Alınverir. Talihsiz de zavallı...
- KOMŞU : Kaçırmasaydı karyı, ne yapalım!
- FATMA HANIM: Nihal de fena kız değildi ama. Niye oldu bilmem. Sonra Arif'in gözü korktu işte...
- KOMŞU : Eh, o erkek. Ama ben ne halt edeyim? Bu benim ikinci koca işte. İki ölünce varıverdim buna. Varmasam ne bok yiyeyim, iki çocukla? Okutmamışlar, etmemişler. Hem ben senin gibi kuru kuruya ağabey, kardeş derdi de çekmem. Bir kalıyor hizmetçilik; istesen onu da yapamazsın. Adımız hanıma çıkmış bir kez.
- FATMA HANIM: *(Kendince güler.)* Sen de pek hoşsun komşum.
- KOMŞU : Eh işte. Hoşa hoş, boşa boş... Ne zamanmış ameliyat?
- FATMA HANIM: Bilmem ki. Haftaya kalmadan yatmam gerekmiş. Gördün işte: Al sana Arif'in başına bir masraf kapısı daha.
- KOMŞU : Aa! Delinin zoruna bak. Ne düşünüyorsun ayol? Canına bak sen!
- FATMA HANIM: Havalalar da soğudu. Sobasını kim yakar? Yemeğini kim yapar? Şaşırdım kaldım.
- KOMŞU : Ben inerim inmesine... İnerim inmesine ya...
- FATMA HANIM: Aa! Yo! Olur mu? Senin için sana yeter.
- KOMŞU : Ondan değil canım. Aman sen de!.. Bilmez misin? Laf olur. "Bak bak, bekâr adamın evine iniyor!" derler.
- FATMA HANIM: Onu da derler ya...
- KOMŞU : Bır böyle olmaz komşu. Bu böyle olmaz! Hayırlısıyla kurtulursun, kurtulursun ama, hastaneden çıkınca da bakım istersin. Ben ne kadar insem, o kadar işte. Başında devamlı biri olmalı ki, suyunu versin, elinden tutsun...

FATMA HANIM: Arif dükkânı kapayamaz. Kapasa, üç-beş müşteri var zaten...

KOMŞU : Bak sana ne diyeceğim. Şimdisi için de gerekli, sonrası içinde... Şöyle helal süt emmiş birini bulsak, diyorum. Bulaşığını yıkar, temizliğini yapar, hiç değilse. Ev hanımı yapınca, hizmetçi diye adını koymamışlar ama, yapılması gerekli mi, değil mi?..

FATMA HANIM: (*Neredeyse utanmıştır.*) Ah, ben hiç hizmetçi kullanamam. Hiç kullanmadım ki...

KOMŞU : Aa, delinin zoruna bak! Kullanmadıysan kullanırsın! Bu yaşa gelmişsin, sen de sıcak bir eve kalk, kör olmayas!

FATMA HANIM: Şimdi en işe yaramayanı iki yüz lira ister. Nasıl derim Arif'e bir hizmetçi tutalım diye?

KOMŞU : Bal gibi dersin. Salt kendin için değil ya. Onun rahatı için de. Şimdi hastanede, "Amanın Arif'in yemeği, amanın Arif'in sobası" diye inle dur öyleyse... Hadi, hadi... Senin de hayat mı karı?

FATMA HANIM: (*Usulca güler.*) Hizmetçi benim neyime a komşum? Yaş bulmuş elliyi. Bundan sonra gezmelere mi gideceğim? Sinemalara mı gideceğim?

KOMŞU : Delinin zoruna bak. Gidersin elbet!

FATMA HANIM: Hem dur bakalım. Hastaneden sağ çıkacak mıyım?..

KOMŞU : Elinin körü! Çıkacaksın elbet. Bir kalafat gördün mü, tamam. Ondan sonracağıma, giyin kuşan, keyfine bak.

FATMA HANIM: (*Hafiften hoşlanmıştır.*) Giyinip kuşanacağım da ne olacak? (*Usulca güler.*) İlahi e mi...

KOMŞU : Sen hele bir söyle Arif kardeşçliğine, ben bir hizmetçi tutacağım, de. Ben de sana helal süt

emmiş birini bulayım. Bulurum bak... Bulması benden.

FATMA HANIM: Ah ben emir bile veremem. Buyurmak nedir, bilmem. Hem de hizmetçi aylığı... Ağır gelir bize.

KOMŞU : Arif'le ortaklaşa verirsiniz. Aldığın el harçlıklarını ne yapıyorsun?

FATMA HANIM: Güldürme beni. O iki yüz liranın yüz lirası şuydu buydu gidiveriyor. Bazı da elektriğiymiş, su parasıydı, kirasıydı; yetişmeyiveriyor. Denkleştiriyoruz.

KOMŞU : İyi iyi... Böyle iki kardeş, in gibi girmişsiniz buraya... Şunu denklestireceğiz, bunu denklestireceğiz diye bir gün denk olup gideceksiniz de haberiniz yok. Ben dinlemem. Verirsiniz yüz elli lira bir kadına, bakarsınız rahatınıza. Hem elin garibi de sebeplenir arada. Bak ben, herifin dırdırlarına aldırınuyor, haftada bir kadın getiriyorum. Çamaşırımı yıkıyor, camımı, kapımı siliyor...

FATMA HANIM: Sana gerekli elbet. Çoluklu çocuklu koskoca aile...

KOMŞU : Ee, iyi işte. Sen de bakım istersin artık. Arif'çığının de sobası yakılmak ister. (*Tabaktan ağzına birkaç zeytin atar.*) Boğazım kurusun, durmaz ki! Ne vardı şimdi bu kadar zeytin yiyecek? Aman işte, böyle oluyorum ben de. Bir şeye sinirlendim mi, hadi ağzıma bir şey atıyorum. Şuna bak, fıçıya döndüm gene...

FATMA HANIM: Ay dur! Fasulyeye bir bakayım. Yandı mı ne?

KOMŞU : Bak, bak... Daha ortalığı toplayıp da dükkâna koşacaksın. (*Fatma Hanım dipteki kapıdan çıkar. Komşu, kapının yanına gider, içeri konuşur.*) Ben de tuttum seni; tuttum ya, hele ineyim de şu karıya bir nasihat edeyim, dedim.

(Fatma Hanım geri gelir.)

FATMA HANIM: Bilirim, düşünürsün.

KOMŞU : Düşünmek ne kelime! Dün şu ameliyat işini duydum ya, valla gözüme uyku girmedi. "Karı artık hastaneyi de içine sindirmez" dedim durdum.

FATMA HANIM: Nasıl sindiririm? Arif... bilirsin...

KOMŞU : Bilirim, bilirim. Koskoca herifi pamuklara sar da, dolaba kaldır bari. Aa, bakımın bu kadarı da fazla! Otuz yıldır çekmişsin, yetmez mi?

FATMA HANIM: Öyle deme. Hayatta tek dayanağım o.

KOMŞU : Ne dayanağı, deli karı? Kocan değil, oğlun değil.

FATMA HANIM: (Hafiften alınmıştır.) Öyle. Bir kahve yapayım sana.

KOMŞU : İstemem, gidiyorum. Herif öğleye börek istedi. Böreğinden çıksın pisboğazın. (Sağ kapıdan doğru çocuk sesleri: Küüt küüt kapıya vurulduğu, çocukların: "Anne! Anne!.." diye bağırdıkları işitilir.) Hah işte damladılar peşimden piç kuruları.

FATMA HANIM: Dur açayım.

KOMŞU : Sen işine bak, hadi.

(Komşu, acele sağdaki kapıdan, Fatma Hanım dipteki kapıdan çıkarlar.)

KOMŞU : (Dışardan bağırdığı işitilir.) Geliyorum, piç kuruları! Bok mu var da peşimde koşuyorsunuz hemen!.. (Bir kapı açılır. Bir süre çocuk sesleri, mırıltılar... Fatma Hanım geri gelir. Kahvaltı masasını çabuk çabuk bir tepsiye toplar, yine dipteki kapıdan çıkar. Bu sırada yine dışardan komşunun sesi işitilir.) Siz çıkın hadi. Ben de geliyorum! Kapıyı açık bırakmayın, gebertirim!.. (Komşu geri gelir, dışarı, arkasına bakar.)

Gir bakalım. Gir hele. (Fatma Hanımı holde sanarak usulca içeri doğru fisildar.) Bana bak, bu işte bir hayır var. (Dışarı doğru) Gel hatun. Gir hele. (Sağdaki kapıdan, o her yerde pek çok rastladığımız köyden gelme, köy-kent karışımı eski giysileri içinde, yaşı belirsiz bir kadın girer.) Neredesin komşum? Gel, gel! (Komşu yeni gelene kapının ağzında yer gösterir.) Otur kız. Kız mısın, karı mısın neysen, otur da konuşalım. Bakalım neyin nesisin, kimin itisin...

FATMA KADIN : He, ya konuşalım hanımım...

(Fatma Hanım elinde bir süpürgeyle gelir.)

FATMA HANIM: Elimi yıkıyordum da...

(Yeni geleni görür.)

KOMŞU : Bak. Bak ki bak. Bir hayır var bu işte. Kadın iş arıyormuş... Bizim kapıyı çalmış da... (Yeni gelene) Adın ne kız senin?

FATMA KADIN : Fatma, hanımım. Fatma kadın derler...

KOMŞU : A, vallahi bu işte bir hayır var! (Fatma Hanıma gülererek) Ayol, adaşmışsınız üstelik...

FATMA KADIN : He ya, Fatma kadın deyi çağırırlar beni...

KOMŞU : İyi aman, iyi. Anladık. Kör müyüz? Kadın olduğundan şüphe eden yok.

FATMA HANIM: Ne istiyormuş, komşum?

KOMŞU : İş, dedik ya. (Fatma Kadına) Nerelisin kız sen?

FATMA KADIN : Yozgat'ın köylüğünden, hanımım.

KOMŞU : Evli misin?

FATMA KADIN : He... He...

KOMŞU : (Fatma Hanıma) Bak, evliymiş de. Başı bağlı. İyidir iyi. Gözü dışarda olmaz hem.

FATMA HANIM: Fakat komşum... Bilmem ki nasıl olur... Hem... Arif...

KOMŞU : Arif'inden başlatma beni şimdi!.. (Fatma Ka-

dına) Evlisin, anladık ya, basbayağı mı evlisin? Belediye nikâhın falan var mu yani?

FATMA KADIN : He ya hanımım. Var. İmam nikâhım da var, öteki de. Onu sonradan yaptırdıydık. Hani Yozgat'a geldiydik de... Benim adam çalışmadaydı, ondan sonracağıma... Ben de hanımın yanına girdiydim... Hakim Beylerin yanına hani... Çok eyiliklerini gördüm emme... Belki bilirsiniz... İclâl Hanım derlerdi kendisine... Sizden iyi olmasın, pek iyiydi...

FATMA HANIM : Niye çıktın oradan?

FATMA KADIN : Ya hanımım... Çıktık geldik buraya işte... Benim adamın zoruyun... Emme iki yıl neyi oldu geledi...

KOMŞU : Seninki ne iş yapar?

FATMA KADIN : Musluk ne tamir eder. Bazı dolaşırdı mahal-le aralarında neyi. Dolaşırsa üç-beş kuruş getirir ya, bu günler pek de dolaştığı yok.

FATMA HANIM : Ben geç kalacağım komşu. Arif bekler.

KOMŞU : Beklesin dursun. Bilmem nereye bilmem ne yetiştirecek değil ya. (Fatma Kadına) Bak, Fatma Hanımefendiler iki kişi. Bir kendi, bir ağabeyi. Rahat edersin. Buraya gelmeden bir yerde çalışıyor muydun?

FATMA KADIN : Çalışırdım... Memur beylerde çalışırdım. Hanımı da çalışırdı. Emme iki ay oldum ordan çalkalı. Elim de pek darda... Kış da geldi...

FATMA HANIM : Niye çıktın oradan? Çıkmasaydın keşke.

KOMŞU : İş ağırdu canım. Ben bilirim o dışarda çalışan kadınları. Adamın üstüne bütün evin işini yıkarlar. Üstelik bir de çocuk bekletirler. (Fatma Kadına) Yalan mı kız?

FATMA KADIN : Eh işte! Ne diyecen hanımım.

FATMA HANIM : İşini beğenmediler belki.

FATMA KADIN : Elimden geleni yaptım. Emme bizimki köy-

lük işi. Ne diyecen, hanımım. Elimden geleni yaptım... Tutarsanız gine de elimden geleni yaparım... (Komşuya, Fatma Hanımı gösterir.) Demek hanımım işçi arıyor?

FATMA HANIM : Yok canım. Aradığım yok.

KOMŞU : Kapiya kadar gelmişsin madem, anlaşsaksak olabilir. Niye olmasın? Sen işini gücünü bilirsen, namusunla çalışırsan, o da seni memnun eder. Al bakalım şu süpürgeyi eline. Şöyle bir süpür de görelim. Elin işe yatkın mı, değil mi?..

FATMA HANIM : Bırak komşum, bugün süpürmekten vazgeçtim zaten. Duruversin.

KOMŞU : Niye duracak? Görürüz bakalım. Hem bir anlarız. (Fatma Kadına) Hadi bakalım, Fatma güzeli. Çıkar başındaki örtüyü bir.

FATMA KADIN : He ya, hanımım, yapayım, süpüreyim... (Başındaki örtüyü atar. Fatma Hanımın duvara dayadığı süpürgeyi alır. Fatma Hanım engel olmak ister.)

FATMA HANIM : Durun, durun... Hele ben Arif'le bir konuşayım da...

KOMŞU : Sen konuş yine... Bakalım, dedikse, hemen tutuvermedik ya. (Usulca) İyi yüzlü bir kadına benziyor. Rahat edersin. Hastalığında da bir can yoldaşı... Baktın işine gelmedi, dehlersin... (Fatma Kadına) Sen süpür hadi... (Fatma Kadın önce divanın üstünü düzeltir, yastıkları patpatlar, süpürmeye başlar. Dikkatlidir.) Çocuğun var mı?

FATMA KADIN : Çıptı da kaldırıversem?

KOMŞU : Çıptı ne kız?

FATMA KADIN : (Yerdeki kilimi gösterir.) He ya, işte. Biz çıptı deriz. (Güler.)

FATMA HANIM : İstemez. İstemez...

KOMŞU : Çocuğun var mı dedim?
 FATMA KADIN : Eh...
 KOMŞU : Ne eh'i?
 FATMA KADIN : Eh işte, hanımım.
 KOMŞU : Kaç tane?
 FATMA KADIN : (Süpürgeyi gösterir.) Şunu bi ıslayak. Toz galkıyı...
 KOMŞU : (Fatma Hanıma usulca) E, valla işini biliyor bu. (Fatma Kadına) Hele bugün öyle süpür de...
 FATMA HANIM : Kaç çocuğu var ki?
 KOMŞU : (Fatma Kadına) Kaç tane? Üç mü? Dört mü? (Fatma Kadın kendini iyice işine kaptırmış görünür.) Söylesene hatun!
 FATMA KADIN : He ya...
 KOMŞU : Kız her şeye "he ya" deyip durma. Söylesene kaç tane? Senin de bir yığın dölün varsa yandık.
 FATMA HANIM : Gel komşum, gönderelim kadıncağızı. Başka kapı arasin. Hizmetçi benim neyime?
 KOMŞU : Bak deli karının zoruna! "Hizmetçi benim neyime" demez mi, cinler tepeme çıkıyor... Ayol, sen hanım değil misin? Biraz da oh demek istemez misin? Hadi ondan geçtik, hastasın komşum, hasta... Sana bakım gerek. Aaa!..
 FATMA HANIM : (Fatma Kadına bakar.) Kadıncağız aç galiba. Şuna bir şeyler getireyim. Baksana, suratında renk kalmamış.
 KOMŞU : Yok seninkinden kan damlıyor sanki.
 FATMA HANIM : Sıcak bir çay versem... Biraz da peynir... (Dipteki kapıya doğru yönelir.)
 KOMŞU : İlk günden çıkar tepene bakalım... İyi aman, hadi git getir. Git getir, sevaptır.

FATMA HANIM : (Çıkarken) Tutacakmış gibi yapmayalım da boş yere umutlanmasın.
 (Fatma Hanım çıkar. Komşu, yeri süpürmekte olan Fatma Kadının çevresinde dolanır.)
 KOMŞU : Hah şöyle... Kıyı köşe al. Aferin bak, elin yatkın... Kaç çocuk? Doğru söyle.
 FATMA KADIN : Doğru söylerim söylemesine... Söylerim ya hanımım... Üç, Allah ömür verirse...
 KOMŞU : Küçük mü hepsi de?..
 FATMA KADIN : Yo, yo... Biri okula gideceğidi bu yıl. Nasibinde varsa. Bi de gızım var on üçünde. Gardaşlarına hep o bakar. Yük olmazlar bana. Hiç yük olmazlar... Gız bakar onlara. Gız eyidir. Hep o baktı gardaşlarına. Yük olmazlar bana... Aman hanımım... Gurban oluyum. Eyi bi hanuma benziyor bu hanım. Alsa beni, yanında sebeplenir giderim. Ben de ırahat ettiririm onu. Gösteriverirse yemeğini de yaparım. Elime yapışmaz ya. Ana gibi kadın senden eyi olmasın... Gardaşlarına hep gız bakar. Bana yük olmazlar... Heç yük...
 KOMŞU : E, dur bakalım, dur... Çenen düştü mü toplayamıyorsun bir türlü. (Bir an) Ne istiyorsun?
 FATMA KADIN : He ya, hanımım...
 KOMŞU : Kaç para istiyorsun? (Fatma Hanım elinde tepsiyle gelir.)
 FATMA KADIN : Bir kürek neyi yok mu hanımım? Şu süprüntüyü alverek.
 FATMA HANIM : Sen öyle bırak. Geç, iki lokma bir şey ye.
 FATMA KADIN : Yoh, ne yiyecem? İş-güç zamanı şimdi. Hele şu süprüntüyü alverek.
 KOMŞU : Otur, yemene bak, kız. (Komşu, Fatma Hanıma, "Gözüm tuttu" gibilerden bir işaret yapar.)

FATMA KADIN : Madem öyle, izin verirseniz şunları bi kâğıda sarıverem. Sonra yirim.

(Fatma Hanım, somyanın minderi altından bir kâğıt çıkarır. Fatma Kadına verir.)

FATMA HANIM : Nasıl istersen. (Dipteki kapıdan çıkar.)

KOMŞU : Ee, söyle işte. Ne aylık istiyorsun, ha?

FATMA KADIN : Ne istiyecem hanımım... Artık hanımımın gönlüne kalmış.

KOMŞU : Öyle şey olur mu kız karı? Söyle bir şey; işimize gelirse ne âlâ.

FATMA KADIN : He ya, doğrusunuz. Yalan mı söyleyecem hanımım... Memur beylerde iki yüze duruyordum.

KOMŞU : Hadi oradan! Ne memuruymuş o öyle?

FATMA KADIN : He valla! Yalanım varsa kitap çarpsın!

(Fatma Hanım elinde bir faraşla döner. Fatma Kadın faraşı kapar, yerdeki tozu içine almaya başlar.)

KOMŞU : (Fatma Hanıma) İki yüz diyor ya, bakma sen. Öyle anlamadan dinlemeden iki yüz vermezler adama!.. (Fatma Kadına) Bunlar da banknot kesmiyor ya. Yüz elliye durursan dur, durmazsan git, kendine başka kapı ara. Belki iki yüze yer bulursun. Bulursun ama, ananı ağlatırlar. Bir canını almadıkları kalır.

FATMA HANIM : Baksana çocukları da varmış komşu. Nasıl geçindirsin onları?

FATMA KADIN : (Acele) Yük olmazlar bana. Heç yük olmazlar. Gız bakar onlara. Şimdiyecek hep o baktı. Gız eyidir. Gız bakar onlara. Emme hanımım, bi on lira daha verirseniz... Acık yol param olur hiç değil. Arada bi, kış-kıyamette yürüyemiyorum da hani... Otobusa biniyom. İnsafınıza kalmış gayri. Sevdim sizi. Ben de

rahat ettiririm elimden geldiğince. Gözünü zü arkada koymam, oh hanımım...

FATMA HANIM : Fatma Hanım, kızım... Olur ki daha iyi para verebilecek bir yer bulursun. Biz pek zengin değiliz. Hem de...

KOMŞU : (Keser.) Hadi, hadi... Oldu bu iş. Bak, ben de çocukların eskilerinden veririm. Fena mı? Önümüz kış. Giydirir kuşatırsın. Nah, yazdım şuraya işte; ikiniz de bana dua edersiniz.

FATMA KADIN : He ya, dua ederiz. Bizimki de bir işe girer belki. Beylerim bir yere koyuverirse işte... Allah sağlık versin, Allah sağlık versin de hanımlarım, geçinir gideriz. Allah kısmet etsin tek. Allah kısmet ederse her bi işinizi görürüm. Çocuklara kızım bakar. Heç yük olmazlar bana... Şimdiye dek hep o baktı...

KOMŞU : Çocuk dedi mi motoru düşüyor karımın. (Fatma Kadına) Hadi, sen o elindekini çöp tenekesine dök de gel.

FATMA HANIM : Teneke kapının önünde.

KOMŞU : Ordan değil kız, şurdan. Bak şurdan işte. (Sağ kapıyı gösterir. Fatma Kadın elinde faraşla çıkar. Komşu, Fatma Kadına gelen tepside ağzına bir lokma bir şey atar.)

FATMA HANIM : Ne yapsak bilmem? Yüreğim de acıdı kadına.

KOMŞU : (Ferahlar.) Pek de yüz verme ha! Bilirim seni, alır tepene çıkarırsın.

FATMA HANIM : Çok şükür halimize... Çok şükür... Neler var komşum...

KOMŞU : İyi işte. İçin de acıdı madem, al kadını, rahat et. Eli çabuk, yüzü temiz. Daha ne? Otur, bir güzel hanımlık et artık.

FATMA HANIM : Üç çocuk. Koca desen işsiz. Ne yapar, nasıl geçinir bunlar?

- KOMŞU : Hay deli karı! Hay yufka yürekli e mi!.. Ayol sana ne gerisi? Kadın cemiyeti misin sen? Gördün işini, ver aylığını, işte o kadar!..
- FATMA HANIM: Gidip Arif'le bir konuşayım. Hiç değilse bir iyilik etmiş oluruz. Kime ne hayrımız doku-
nuyor ki.
(*Fatma Kadın geri gelir.*)
- FATMA KADIN : Döktüm hanımım. Tenekeyi de gidip dök-
ceğidim ya, nereye dökceğimi bilemedim.
- FATMA HANIM: Kapıcı döker onu. Sen şimdi git; kocana bir
danış. Olur a, belki istemez. Ben de yarına
kadar bir düşünüyüm. Yarın sabah gel. Kıs-
metindeyse başlarsın. (*Radyonun üstündeki
plastik vazodan bozuk para alır. Kadının eline sı-
kıştırır.*)
- KOMŞU : Şu yiyecekleri de sar hadi.
- FATMA KADIN : (*Bir yandan paketini hazırlarken*) Gelirim hanı-
mım. Yarın sabah erkenden gelirim.
- KOMŞU : Elin boş kaldıkça yukarı da çıkarsın. İki bu-
laşığı yıkar, üç-beş kuruş faydalanırsın,
fena mı? (*Fatma Hanıma*) Aklına bir şey gel-
mesin komşum. Hani eli boş kaldıkça. Se-
beplenir diye... (*Kapı çalınır.*) A, kapı ayol.
- FATMA KADIN : Ben açayım hanımım.
- FATMA HANIM: Ben açarım.
(*Sağdaki kapıdan çıkar.*)
- KOMŞU : Kız Fatma, ye iç, bana dua et sen. İki kişinin
ne işi olur? Hem ikisi de akşamlara kadar
dükkkânda. Mahallede bir düğmeci dükkân-
ları var bunların. Fatma Hanım iyi yürekli-
dir. Kötü söz bilmez. Daha ne?
- FATMA KADIN : Başın dert görmesin ah hanımım... He ya,
eyi yüzlü bir hanıma benzer, senden iyi ol-
masın...
- KOMŞU : Hadi al örtünü. Şimdi git. Yarın gel. Erken

- gelirim deyip de öğlelere kadar bekletme ha-
tunu. Saat yedi dedi mi burada olursun. Sa-
ate bakmayı bilir misin?
- FATMA KADIN : (*Sevinir.*) He ya. İclâl Hanım öğrettiydi.
- KOMŞU : (*Radyonun üstündeki saati gösterir.*) Kaç şim-
di?
- FATMA KADIN : On buçuğa çeyrek kala var.
(*Fatma Hanım geri gelir.*)
- FATMA HANIM: (*Telaşlıdır*) Ah Komşum, geciktim tabii. Arif,
manavın çırağı ile haber göndermiş.
- KOMŞU : Patlasın. Çişi gelse seni çağırarak artık.
- FATMA HANIM: (*Bir yandan çantasını arar, bir yandan ayakka-
bılarını giyer.*) Ne yapсын adamcağız?(*Fatma
Kadına*) Hadi kızım, sen git.
- FATMA KADIN : Sabah gelirim hanımım. Yedi dedi mi burda
olurum. Ah hanımım, pek sevdim sizi! Hadi
kalın sağlıklıca.
(*Sağdaki kapıdan çıkar.*)
- KOMŞU : (*Fatma'nın arkasından bakar.*) Gördüm mü na-
sıl sevindi? Sevinir elbet.
- FATMA HANIM: (*Mantosunun giyer.*) Kusura bakma, e mi
komşum?
- KOMŞU : Ne kusuru, deli karı? Hadi yürü, çıkalım.
- FATMA HANIM: (*Acele dipteki mutfak kapısına yönelir.*) Gazı ka-
patmış mıydım? (*Mutfağa girer.*)
- KOMŞU : (*Sağdaki kapıdan çıkarken, yüksek sesle*) Bir de
hizmetçi istemem, dersin! Gör, sendeki ra-
hat, bey kızında olmaz şimdiden sonra!.. (*Çı-
kar.*)
- FATMA HANIM : (*Geri gelir.*) Kapatmışım. (*Komşuyu görmeyince
gider, plastik vazodaki parayı sayar. Bir kısmını
çantasına koyar. Bu sırada dışarda mırıldılar. Kısa
bir süre sonra Komşu, yanında Hale -Kadınları
Kalkandırma Derneği üyesi- ile gelir. Hale şimdide*

dek tanıdığımız kadınlardan biraz daha iyi giyimli, kırk yaşlarında, biraz daha iyi giyimine rağmen boyalı saçları bakımsız, topluca özetlemek gerekirse "iyi niyetli bir yarı aydın" dır.)

KOMŞU : Bu sabah kısmetin pek açık, komşum. Bak hanımefendi bir şeyler söylüyorlar.

FATMA HANIM: Hoşgeldiniz efendim.

HALE : Rahatsız olmayın... Çıkıyordunuz galiba... Aslını sorarsanız ben de çok kalacak değilim.

FATMA HANIM: Rica ederim... buyurun...

HALE : Oturmayayım... İşim pek çok. Efendim, ben Kadınları Kalkındırma Derneği üyesiyim... Biliyorsunuz, derneğimiz...

KOMŞU : (Atılır.) Aaa, bildim, bildim!.. Geçenlerde büyük bir balo vermiştiniz... Bütün vekil hanımları da oradaymış... Gazetede okudum... Dedikodu sütununda. (Güler.) Bendeniz yıldız falıyla dedikodu sütunlarını hiç kaçırmam... Hep okurum...

HALE : İşte efendim, derneğimize biraz hasılat sağlamak için elimizden geleni yapıyoruz... İnanın bugün de daireye gidemedim... Bir daireye koş, bir eve, bir derneğin işlerine... Ne yaparsınız, maksat yoksul kadınlarımıza, onların dertlerine bir parçam erhem olmak...

KOMŞU : Çocuk yok mu hanımefendi?

HALE : Olmaz olur mu efendim? İki tane...

KOMŞU : (Usulca güler.) Benim gibi, desenize?..

HALE : İşlerimin çokluğundan inanın onlara bile bakamıyorum şu son günler... Ne bulurlarsa, hizmetçi ne yaparsa onu yiyorlar...

FATMA HANIM: Vah, vah! Herkeste bir koşturmadır gidiyor, efendim...

HALE : Bari dedim, bugün şu yardım toplama işini biraz hızlandırayım. İnanın çoğu yerden eli boş dönüyorum...

KOMŞU : (Çekingeni) Herkesin de eli pek darda...

HALE : (Hafiften horozlanır.) Bakmayın siz o "elim dar-da" diyenlere. Öyle kadınlar tanırım, inanın, berberinden, terzisinden hiç geri kalmaz; yardım deyince de mırın kırın ederler. Şu halime bakın. Oraya buraya koşturmaktan, inanın gidip bir başımı toplatamıyorum...

FATMA HANIM: (Acıklı acıklı Komşu'ya bakar, yardım dilenir.) Ben de çıkıyorum da...

HALE : Neyse efendim, kısa keselim. Derneğimiz siz asil kadınlarımızın değerli yardımlarını bekliyor. (Elindeki kocaman çantadan bir makbuz defteri çıkarır.) Makbuzlarımız on - yirmi beş - elli ve yüz liralıktır. Ayrıca efendim, bin ve beş bin liralık teberru makbuzlarımız karşılığı her yıl, evlenecek iki yoksul genç kızımıza şehrimizin en ünlü terzilerinden gelinlik diktirilmekte, en ünlü gazinolarında bunların düğünleri yapılmaktadır.

FATMA HANIM: (Saf saf) Yaa!.. Ne iyi...

KOMŞU : (Fatma Hanıma) A, ben duymuştum. Sana söylemedim mi? Gazetede okudumdu. Kızlar sevinçlerinden ağlamışlar, değil mi hanımefendi?

HALE : Sormayın, sormayın... Nefis bir düğün oldu. İnanın benim bile gözlerim yaşardı... İşte efendim, görüyorsunuz, elimizden geldiği kadar yoksul, geri kalmış kadınlarımıza yardım etmek istiyoruz. (Sesini alçaltarak) Sizlerin vereceğiniz bir yirmi beş, bir elli lira...

FATMA HANIM: İsterdik, isterdik ama...

HALE : Aslını sorarsanız, üye sayımızı da çoğaltmak

amacındayız. Fakat şimdilik kadınlarımız bundan çekiniyorlar. Haklıdırlar. Hepsinin çoluğu, çocuğu, evi, barkı var. Çalışmalara zaman ayırmaları güç. İnanın, gün oluyor ben kocamın sırtına temiz bir gömlek vermiyorum.

KOMŞU : Sizin de kendinizi bu kadar paralamanız doğru değil valla...

HALE : Yoo, böyle düşünmeyin. Bu bir vatan hizmeti. Bakın mesela, derneğimizce bugüne kadar toplanan yardımlar tutarı sekiz yüz otuz lirayı bulmuştur.

KOMŞU : Yine bir şey...

HALE : Evet, tabii. Bu parayla yoksul kadınlarımıza otuz çift naylon çorap, yirmi iki çift ponponlu terlik, yirmi sekiz kilo da akide şekeri dağıtmış bulunuyoruz. Akide şekerine çok seviniyor zavallılar.

KOMŞU : E, tabii. Şeker bu. Çoluk çocuğun eline verirler. Oyalanır yavrucaklar. (Fatma Hanıma) Gördün mü komşum?

HALE : Aşına bakarsanız çalışmalarımız bu kadar değil. Ayrıca biz, Türk kadınına kötü örnek olan yabancı uyruklu dansözleri hudut hariçi ettirdik. Bundan başka, otuz bir köyümüzdeki okuma yazma bilmeyen, geri kalmış, yoksul kadın kardeşlerimizin bir derdine çare olacak, güzel yurdumuzun güzel, fedakâr ve yarının büyük adamlarını doğuracak zavallı kadınlarının gözlerini inanın sevinç yaşlarıyla dolduracaktır. (Çekinerek) Kaçlık makbuz keseyim, efendim?

KOMŞU : Benim yanımda yok. Burda oturmam da... (Kibar kibar güler.)

HALE : (Fatma Hanıma) Siz kaçlık efendim?

FATMA HANIM: (Utanarak) Şey... Ben... Ne kadar isterdim... Fakat...

HALE : Unutmayınız ki sizler, bu sıcak, bu rahat yuvalarda oturan, yarınıza güvenle bakan kadınlarsınız... oysa...

FATMA HANIM: (Plastik vazodan acele bir on liralık getirir.) Kusura bakmayınız. Buyurun... Acelem var da... Ağabeyim dükkânda bekliyor.

HALE : Bir dükkânınız var demek?

FATMA HANIM: Evet efendim, ağabeyimin...

KOMŞU : Ben gideyim komşum. Çocuklar kudurmuştur yine. (Hale'ye) Özür dilerim, hanımefendi... Ben burda oturmam da... inanın. (Kibar kibar) Memnun oldum. Hadi komşum, sen de gecikme bari... (Acele sağdan çıkar.)

HALE : İnanın hep böyle oluyor. Çoğu kadınlarımız "yardım" deyince sıvışıyor. Aşını sorarsanız, ben de şaşırıdım ne yapacağımı...

FATMA HANIM: Hoş görün. Ne yapsın o da? Çocuklarını ancak geçindiriyor...

HALE : (Makbuz defterini açar, gülümseyerek) Hiç değilse bir yirmi beş liralık kesseydik size...

FATMA HANIM: İsterdim... İsterdim ama...

HALE : Bakın efendim, bugün yurdumuzda öyle çaresiz, yarınının ne olacağı öyle belirsiz kadınlarımız var ki, onlara sizler yardım elinizi uzatmazsanız kim uzatır? Derneğimiz ancak sizlerin sayesinde amacına ulaşabilecek, ancak sizin gibi hamiyetli vatandaşlar onların yaralarını sarmamızı mümkün kılacaktır.

FATMA HANIM: Yaa, öyle mi? Eh, kesin bari... (Plastik vazoya doğru yürür.)

(Işıklar söner.)

TABLO 2

(Aynı hol. Birkaç gün sonra. Bir öğleüstü. Fatma Kadın, yanında bir kova su, yeri silmektedir. Sandalyeler vb'yi hep masanın üstüne toplamıştır. Bir yandan bir türkü mırıldanır. Arif Bey, soldaki kapıdan esneyerek çıkar.)

- ARİF : Bana bir bardak su ver, Fatma...
- FATMA KADIN : *(Sıçrar.)* A, kalktınız mı beyim? Ben de dalmışım.
- ARİF : Bir su içeyim de gideyim.
- FATMA KADIN : Vereyim beyim. Hanımım da merakta kalmıştır. On dakika kestireyim dediydiniz.
- ARİF : Uyuyakalmışım.
- FATMA KADIN : He ya, eyidir. Yemek üstüne uyumak yarar adama.
- ARİF : Pabuçlarım nerde?
- FATMA KADIN : Veriyim. Yeri siliyordum da, kapının önüne koydum...
(Acele sağdan çıkar. Hemen elinde Arif'in pabuçlarıyla geri gelir.)
- FATMA KADIN : Buyurun beyim. Siz giyin. Ben de suyunuzu getireyim.
- ARİF : Elini yıka da öyle.
- FATMA KADIN : He ya. Elbet. Yıkarım beyim. *(Dipteki kapıdan çıkar.)*
- ARİF : *(Divana oturur, pabuçlarını giyer.)* Fileyi de ver bana!
- FATMA KADIN : *(Elinde bir bardak suyla gelir.)* Fileyi hanımım aldıydı.
- ARİF : *(Suyu içer.)* Daha üç gün oldu, bir kilo yağ getirdim.

FATMA KADIN : *(Telaşlanır.)* He ya beyim. Ne bilem ki. Bitmiş de. Aman beyim, gurbarın olam. Benden bilmeyin de... Ben de daha üç gün oldum şu-
raya geleli...

ARİF : Hadi canım, sana bir şey diyen yok.

FATMA KADIN : He ya...

ARİF : Kız kardeşim belki söylememiştir. Ben söyleyeyim: Biz öyle zengin, varlıklı filan değiliz. Seni aldıkça, bir sevap olsun dedik.

FATMA KADIN : He ya, bilmez miyim? İşte, ben de elimden geldiğince çalışırım beyim.

ARİF : Öf, saat da üç olmuş. Amma uyumuşum.

FATMA KADIN : He ya, ben de gürültü etmedim ki uyanmıyasınız deyi. Hanımım da tembihledi... Size bi kahve daha yapayım, derdim ya beyim, kahve de bitmiş.

ARİF : E, tabii. Her gelenin önüne dayıyorsunuz. Başa mı çıkar?

FATMA KADIN : He ya, öyle ediveriyoruz beyim. Âdet olmuş bi kez. Benimki bile, haline bakmaz, öyle ediyö... Akşama kadar yak çığara, iç kahve... Bu değirmenin suyu nerden gelir demiyor... Boyu devrilsin...

ARİF : Hadi, ben gidiyorum.

FATMA KADIN : Hanımım tez döner mi ki?

ARİF : İşe bakar.

FATMA KADIN : Bugün yine pek hastayidi. Bi doktora gitsem, diyeydi ya...

ARİF : *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Kapıyı açık koyma. Her geleni de içeri alma.

FATMA KADIN : *(Peşinden gider.)* Hiç kaygılanmayın oh beyim. Burası gayri sizin değil, benim evim. Öyle ya, şerlisi olur, şersizi olur... Öyle her kapıyı çalana buyur der miyim?.. Yoo... sen hiç kaygılan-

ma beyim. Ben güzel güzel işime bakırım...*(Arif Bey çoktan gitmiştir. O hâlâ söylenir. Sonra geri gelir. Yeri silmeye koyulur. Artık türkü falan söylemez. Kendi kendine habire konuşur.)* Allah boyun devrilsin!.. Varmaz olaydım. Bi de tutturmuş gücügü alıp buraya getirseymişim... Dürzü... İş yok güç yok, a boyu devrilmeyesi... Bi çocukların başını bekleyecek-sin...Akşamlara dek fosur fosur çığara tütüreceğine çocuklarına sahap ol. Ben de boş durmuyom ya. Elin insanlarına bi de nasıl derim, çocuğu da getirem deyi, a boyu devrilesi! Teneşire çkası! Zort zort doğurtmasını bilin sen... Köpek. Emme bir gün gafam gızacak, tam ki gızacak... Al çocuklarını defol diycem. Hem de demeli, demeli ki, aklı başına gelsin dürzünün. Şurada el gapılarında canım çıkıyon benim... Senin bundan habarın var mi, domuzun oğlu? Naha böyle diyecem...

(Birden aklına bir şey gelmiş gibi doğrulur, sağdaki kapıdan acele çıkar. Dışardan bağırdığı duyulur.) Yusuf Efendi!... *(Telaşla geri gelir, yerdeki bir kilimle bir küçük halıyı toparlar.)*

KOMŞU : *(Sağdan girer.)* Ne o kız? Kapı-baca açık?

FATMA KADIN : Ay! Amanın hanımım, sen miydin? Bi korkmuşum...

KOMŞU : Kapıyı niye açık bırakıyorsun a budala?

FATMA KADIN : He ya, şinci açtıydım... Sabahtan beri Yusuf Efendiye seslenirim! Gelmez, gelmez. Bi de adı kapıcı, şunları silkiteceğidim. Hiç yok ortalarda.

KOMŞU : Hani yukarı çıkacaktın bulaşığı yıkamaya? Sokağa gideceğim, seni bekliyorum.

FATMA KADIN : Acık çamaşır vardı. Sabah onu yuğuverdim de... Temizliği bitireyim, çıkacam hanımım...

KOMŞU : Nerde Fatma Hanım?

FATMA KADIN : Dükkânda. Beyim, yemek üstüne acık uzanayım, dediydi de... Dükkânı açmıya o git-tiydi...

KOMŞU : Hadi öyleyse. Sen de elini çabuk tut.

FATMA KADIN : Oh hanımım, kapıcı benim sözümü hiç dinlemiyor. Siz söyleseniz de şunları arsaya götürüp bi çırpıverse...

KOMŞU : Aa, deli karının zoruna bak! Silkiver kapıdan geç git. İşim yok da kapıcı arayacağım. *(Sağdan çıkar.)* Kapı açık, çabuk silkele de ka-pa...

FATMA KADIN : He ya. Öyle edeyim bari. Öteki hanımım kapıdan pencereden hiç çırpıtmazdı da... *(Küçük halıyı alır. Komşunun arkasından yürür. Fakat kapının yanına gelince durur. Halıyı bırakır. Masayı bir köşeye çekmeye çalışır.)* Amanın bu masa da leş. Heç göründüğü gibi değil... *(Masanın üstündeki sandalyeleri devirir. Sandalyelerden biri sigara masalarından birinin üstüne düşer. Bir sigara tablası kırılır. Sigara kutusundaki birkaç sigara dökülür.)* Uy gördün mü başıma gelenleri, uy!.. Hay boyun devrilsin masa gibi, iskemle gibi e mi?.. *(O böyle çırpınırken sağdaki kapıdan Sadık, Fatma Kadının kocası girer. İnce uzun, kemikli, sıırım gibi bir adam. Üstünde eski, ama kendince ütülü bir pantolon, onun üstünde eski beyaz bir gömlek. Mevsime karşın ceketsiz. Bir ân kapının yanında durur. Fatma Kadına bakar. Fatma Kadın onu görmez. Sadık yürür, yere dökülen sigaraları toplamak için eğilir. Birini hemen yakar. Fatma Kadın, onu bu ara görür. Sıçrar.)* Anam!

SADIK : Ne o kız? Cin çarpmışa döndün birden.

FATMA KADIN : *(Korkmuştur.)* Niçin geldin be? Ne yapıyoruz burda? Çalışıyoruz işte...

SADIK : Bakkala sen mi dedin, bana bir şey vermesin diye?

FATMA KADIN : N'olacağımuş?

SADIK : Bana bak, şimdi çarparım ha!..

FATMA KADIN : Elin evine ne deyi giriyon zottadak?

SADIK : Ben girerim. Sana hesap verecek değilim... Bakkala da tembih ha? (*Kadını sumpsuklar.*)

FATMA KADIN : Ne vuruyon be? Akşamı bekliyemedin mi?

SADIK : Bir işe girdin, üç kuruş kazanacam diye kendini evin patronu mnu saydın, domuzun kızı?

FATMA KADIN : Get başımdan, get hadi. Benim işim var, görmüyon mu? Şinci hanımın gelir de seni burada görürse, ne demez?

SADIK : Ne diyecekmiş? Vız gelir bana! Cebimdeki paraları da almışsın. Ne hakla kız? Ne hakla?

FATMA KADIN : Aldıysam dönüşte pazara uğrayayım da öteberi getireyim diye aldım. Emme bu gidişle pazar mı galacak bu saatlara dek? Hem ben gıza ekme parası bıraktydım.

SADIK : Bir de bakkala tembih ha? Çığara vermeseymiş... Şarap vermeseymiş veresiye...

FATMA KADIN : Gözüm çıksın bakkala böyle dediysem!.. Çocuklar ikide bir varyo gapısına... "Vehbi emce ciklet, Vehbi emce şeker..." diyi... Adam da sonunda bana dayıyo hesabı... ben onu dediydim.

SADIK : Çığara diye Ziya'yı yolladım... Vermemiş. Bu ne demek oluyor peki?

FATMA KADIN : Ne bilem ben Sadık? Hem bi bunun için buralara gadar ne diye geliyon sen? Ya hanımın evde olsa? Ya beyim evde olsa?

SADIK : Başlatma şimdi beni hanımından, beyin-

den... Yüz altmış liraya adam mı çalıştırılır bu zamanda...

FATMA KADIN : Ben sana dedim. Ses etmedin... Çalışmayıp da ne edeceğidim? Çocuklar hep aç baksana... Hem sen o çığaraları koy bakalım yerine. Gendi malınmış gibi tüttürüp durma öyle...

SADIK : (*Yine kadını sumpsuklar.*) Kız üç çığarayı da mı çok görüyorsun bana? Üç çığaranın mı hesabını soruyorsun sen ha?

FATMA KADIN : He ya. Sorarım elbet. Şinci hanımın gelir de, "Ne oldu bu çığaralara?" derse, ben ne derim?

SADIK : Sen ele vereceğin hesabı değil, bana vereceğin hesabı düşün, domuzun kızı! Sabah beri başım tuttu çığarasızlıktan... Çık şu beş lira-yı!..

FATMA KADIN : Amanın... Bunun için ta buralara geliyo... E, Sadık, sende de hiç akıl izan kalmadı gayri...

SADIK : Ver parayı dedim!..

FATMA KADIN : (*Korka korka bir çıkış yapur.*) He ya... Vereyim de şaraba yatır gine' de mi?

SADIK : Çarparım haa! Kız ben erkek değil miyim? Nereye istersem oraya veririm... Sana mı danışacağım?

FATMA KADIN : (*İyice siner.*) Şuna bak... İşim de galdı yüzüstü... Daha bir burayı tophiyamadım.

SADIK : Ver şu beş lirayı!..

FATMA KADIN : İkide bir buraya çıkıp çıkıp geldiğinnen olur mu? Ne dimez elin insanları? Get hadi çocuklarının başına..

SADIK : Ben anaları değilim. Kendin git...

FATMA KADIN : Aa, a, lafa bak! Ben de evde oturam da, ne yiyip içek ha?

- SADIK : Bana bak, ikide bir adamın kafasına vurup durma; evde oturuyorsam keyfimden oturuyorum. Hani nerde iş?
- FATMA KADIN : (Siner.) He ya, ben de ne dedim? "Git bari eve, çocuklarının başına!" diyom işte.
- SADIK : Ben evde oturuyorum, kendi de üç paralık bir işe girdi ya, çalımından yanına varılmıyor kaltağın...
- FATMA KADIN : Amanın Sadık, uğraşma benimle oh adam... Görüyon işte, daha burayı yerleştirip yukarı çıkacam...
- SADIK : Yukarı nereye çıkıyormuşun bakalım? Benden habersiz, benden habersiz ne işler karıştırıyorsun kız?
- FATMA KADIN : He ya, demedim mi sana be? Yukarı komşunun bulaşığını yıkıyacağdım... O da verecek üç-beş guruş. Kötü mü?
- SADIK : Kız, sen benden bir şeyler saklıyorsun...
- FATMA KADIN : Aa! Elinin körü. Ne saklıyacaktım?
- SADIK : Hani bir aşna-fişneliğini göreyim, bilirsin yapacağımı... Geçende arkandan geldim. O ne kırtıştı yolda kız?
- FATMA KADIN : E hadi, olmuş olanlar sana! Ben gırıtsam yüzüme kim bakar bu halımla? (Ağlamaya başlar.) Bi de peşimi takip ediyor... Sanki ben keyfime çıkıyom da evden...
- SADIK : Zırlama hadi! Ben bu kadar derim işte...
(Fatma Kadın bütün bu sahne boyunca hep akli işinde olmayarak odanın içinde bir şeyler alır, bir yerlere koyar. Yer bezini de belki on kez sıkar.)
- FATMA KADIN : Eyi, eyi, git işine hadi... Akşama eve gelmiyecem mi de peşime düştün ta buralara gadar?
- SADIK : Ne diye beş parasız koyuyorsun cebimi? Gelirim elbet. Ver şu parayı!

- FATMA KADIN : Yapma oh Sadık. Tüketme soluğumu... Öteberi alacam akşama...
- SADIK : (Karısının koluna yapıştır.) Ver dedim... Yoksa...
- FATMA KADIN : (Yeniden ağlamaya başlar.) Burada da irezalet çıkacak gayri... Burada da... (Elini koynuna sokar, parayı çıkarır.) Al aman, al da git başımdan...
- SADIK : Bir daha da elini cebime soktuğunu görmeyeyim!..
- FATMA KADIN : Soksam n'olacak, sokmasam n'olacak? Senin düşündüğün var mı ki...
- SADIK : Biraz kahve sarıver bana.
- FATMA KADIN : Gahve yok.
- SADIK : Başlatma beni. Kahve yok olur mu? Git iki kaşık sarıver bir kâğıda.
- FATMA KADIN : He ya, valla yok. Beyime bile bişiremedim demincek.
- SADIK : Çay getir öyleyse, git.
- FATMA KADIN : Hele bak, beni ne hallara düşürüyor gine...
- SADIK : Hadi kız. Bi kıdım çayla kimse fakir olmaz. Durma. Hadi dedim!..
(Fatma Kadın istemeye istemeye dipteki kapıya yönelir.)
- FATMA KADIN : Daha geçen gün gahve dedin, getirdim. Cığara dedin, getirdim. Getirmedim mi?
- SADIK : Çok söylenme. Yürü! (Fatma Kadın çıkar. Öteki seslenir.) Bu sergileri niye yığdın kapının önüne?
- FATMA KADIN : (İçerden) Niye yığacam? Silkeceğidim, geldin başıma dineldin...
- SADIK : (Gider, kapının önündeki kilimle halıyı bir hamlede yüklenir, sonra yine içeri seslenir.) Şekeri unutma. Bir avuç da şeker koy!.. (Sırtındakiyle sağdaki kapıdan çıkar.)

FATMA KADIN : *(Elinde küçük bir paketle gelir.)* Neredesin ya? *(Ses alamaz. Küçük paketi hemen koynuna sokar.)* Deli mi ne? Hem ister, hem defolur. Bıktım valla! Uy alnımın kara yazısı, uy... Senin halin ne, demiyo dürzünün oğlu... Çayı da çıkarayı da kiminen içecen, bilmiyom mu ben? Gine o Sabbik kaltağına gidecen değil mi? Şinci gine kurarlar maltızı, demlerler çayı, geçerler karşısına... oh, garın çalışsın çırpınsın, elin orospuları yesin, eyi mi?.. *(Bir yandan ağlar, bir yandan acele ortalığı bir düzene koyar.)* Domuzun oğlu sen de!.. İsteddiği gibi sokulamıyo yanıma da ondan bütün bu densizlikleri... Sokulamıyosan gabahat bende mi köpek?.. Yatağın içinde bi yandan bi yana dönemiyom ben. Bundan habarın var mı, a dürzünün oğlu... A gudurmuş ayı? *(Sadık sırtında kilim ve haliyle geri gelir.)* Amanın sen daha buralarda mısın?

SADIK : *(Sırtındakileri yere yıkar.)* Ne söyleniyordun öyle homur homur?

FATMA KADIN : Hiç. Ne söyleneceğim?

SADIK : Ver şu çayla şekeri!

FATMA KADIN : *(Koynundan paketi çıkarır.)* Al aman. Bunları nettin sen?

SADIK : Kız sen silkilecek demedin mi?

FATMA KADIN : He ya.

SADIK : *(Paketi pantolonun cebine koyar.)* Tut ucundan da serelim hadi...

FATMA KADIN : *(Hemen yelkenleri suya indirir.)* Ben sererim, sen gitsen gayri...

SADIK : Tut hadi...

FATMA KADIN : *(Haliyi tutar.)* Bu şuraya gelecek. Sedirin önüne... *(Birlikte yaymağa koyulurlar. Bu arada Fatma Kadın işveyle)* Gine o Sabbik kaltağına gidecen değil mi?

SADIK : *(Keyifle güler.)* Kiskanıyor musun domuzun kıızı?

FATMA KADIN : Neyini kiskanacam o şebek suratlının? Adam olsa kendine bi goca bulurdu...

SADIK : Biz erkek değil miyiz kız? Bizden koca olmaz mı diyecen yoksa?

FATMA KADIN : Utanmıyon da...
(Fatma Hanım elinde fileyle sağdaki kapıdan girer.)

FATMA HANIM : A, Fatma... Kim bu adam kızım?
(İkisi de doğrularlar.)

FATMA KADIN : Şey... Hanımım... Alayım fileyi... *(Koşar, elinden fileyi alır.)*

SADIK : *(Eski kabadayı haline döner.)* Ben kocasıyım bunun.

FATMA HANIM : İyi ama öğlum...

FATMA KADIN : Burdan geçiyormuş da hanımım... Bi bakayım demiş... Çalıştığım yeri görmek istemiş... Bi yardımım neyi dokunur mu ki deydi... Şunları silkeleyiverdi hem...

SADIK : Uydurma! Ne yardımı kız? Öyle uğradıydım işte. Karım değil mi, uğrarım, uğrarım...

FATMA HANIM : Adınız ne sizin?

FATMA KADIN : Sadık, hanımım...

SADIK : İkide bir lafa girmesene be!

FATMA KADIN : Hiç kapıyı açtığınızı da duymamışım hanımım... İşe dalmuşık da.

(Fatma Hanımın, Sadık'ın orada oluşuna iyice canı sıkılmıştır. Hele ortalığın daha toplanmamış olması büsbütün canını sıkır.)

FATMA HANIM : Ama olmaz ki kızım. Bak bu saate kadar ortalık hala dandini.

FATMA KADIN : Bitti hanımım bitti. Her bi yeri sildim... *(Kocasına)* Hadi sen git artık.

SADIK : (Fatma Hanıma) Ben asıl sizi görecektim. Yüz almış liraya kadın mı çalıştırılır bu zamanda?

FATMA HANIM : (Bir yandan paltosunu çıkarır, bir yandan eşyaları, yastıkları kendi alıştığı şekilde yerleştirirken) A Sadık Efendi, bana kalsa hiç tutacak değildim. Fatma Kadın çok yalvardı da ondan... İstemiyorsan ben zorla alıkoyacak değilim.

FATMA KADIN : He ya, ben istedim... Sen ona bakma hanımım. Çalıştırmayıp da ne edecek? Bi gelirimiz mi var başkaca?..

SADIK : Kız, salak salak konuşup durma sen! (Fatma Hanıma) Baksanıza, üç gün oldu duralı, üç gündür hava kararmadan eve geldiği yok.

FATMA KADIN : E işim anca bitiyor tabii...

FATMA HANIM : Öyle deme Fatma Kadın. Ben seni ne zaman tuttum hava kararınca kadar?

FATMA KADIN : Siz değil hanımım. He ya, Allahın bildiğini kuldandan ne saklayım. Burda işim erkenden bitiyor, emme, yukarı çıkıyom işte.

FATMA HANIM : Orasına ben ne karışırım?..

SADIK : Beni de ilgilendirmez. Ben bir yerle pazarlık ederim. Öteki de işime gelirse ne âlâ. Siz şimdi bunun aylığını iki yüz yapıyor musunuz?

FATMA HANIM : Yapamam Sadık Efendi. İstesem de yapamam. Olmazsa al git karını. Ben ona söyledim. Kocan razı gelirse çalışırsın diye.

SADIK : Ben razı gelirim ama o şartla. Söylediydim buna.

FATMA HANIM : Bana öyle demedi ki.

SADIK : (Fatma Kadına bakarak) Ben bilirim malımı!.. Kız ben sana böyle böyle söyle, demedim mi?

FATMA KADIN : He ya. Dedin. Ben de sana, "Oradan eyi kapı mı buldun? Buldun da gitmedim mi?" demedim mi? Allah, var, kul var... benim hanımım eyi. Sözü de keşiştik. Şöyle öyle nasıl derim? "Demem" dedim ya sana... Ne uzatıyorsun lafı gayrı?

SADIK : Öyle ise yürü eve!

FATMA KADIN : Nereye yürütüyorum a Allahtan korkmaz? Bulmuşum bi kapı da bunuyom mu?

FATMA HANIM : Hadi kızım. Hadi Fatma Kadın. Al, veriyim üç günlük hakkını da, git sen.

FATMA KADIN : Yapma hanımım... Kurbanın olam... O öyle der şinci, emme, yarın olunca da basar imiğime, "Git iş ara!" deyil..

SADIK : (Homurdanır.) Hele bak... Hele bak...

FATMA HANIM : E, ben ne yapayım arada? Bak, Sadık Efendi böyle diyor, sen böyle diyorsun Hastayını, ayakta duracak halim yok. Bir de sizle nasıl uğraşayım.

SADIK : Madem öyle, iki yüz yapıverin, olsun bitsin.

FATMA HANIM : Elimde olsa yapmaz mıyım a Sadık Efendi? Benim bir gelirim yok, bir şeyim yok...

SADIK : Bu da laf mı abla? Koca dükkân kime çalışıyor? Bizi bir şey bilmiyor sanma...

FATMA HANIM : Hadi oğlum, hadi Sadık Efendi. Hiç âdetim değil, beni kötü kötü söyleteceksin şimdi...

FATMA KADIN : Sen ona bakma... Gel hanımım, otur şöyle... Baksana yüzün kireç gibi. (Sadık'a) Hadi adam... Git. Hanımımın elinde olsa, sana mı söyletecek?

SADIK : Elinde gücü olmayan hizmetçi tutmaz. Bizi bir şey bilmiyor sanmayın.

FATMA HANIM : Allahum sen bana sabır ver! İstemiyorum Sadık Efendi. Al, git diyorum işte. Hem ben is-

temedim ki onu. Kendi diretti. Benim de içim acıdı. Suç mu?

SADIK : Suç elbet. Buna adıyla sanıyla...
(Kapı çalınır.)

FATMA KADIN : Hey Allahım, işim-gücüm de kaldı.
(Sağdan çıkar.)

FATMA HANIM: Ne demek istiyorsun oğlum?

SADIK : Öyle ya, çaresiz birini buldunuz mu basarsınız imiğine...

FATMA HANIM: Kim basıyor imiğine Sadık Efendi? Ne biçim sözler bunlar? Zorla tutmuyorum ya... Al git. Benim daha işime gelir böylesi...

SADIK : Al git olur mu? Size güvendik bir kere... Şunun şurasında insanlık diye bir şey var.

FATMA HANIM: Ay sen hiç laftan anlamıyorsun.
(Önden Komşu, arkadan Fatma Kadın sağdaki kapıdan girerler.)

FATMA KADIN : He ya, hanımım... Bu bizimki işte...

KOMŞU : Hayırdır inşallah komşum? Ne o, pek halsiz görünüyorsun?

FATMA HANIM: (Gelene yer gösterir.) Gel, buyur. Pek kötü sancım var bugün... Bir de bunlar...

KOMŞU : (Yan yan Sadık'a bakar.) Hoş geldiniz.

SADIK : Hoş bulduk. (Kadının tombulluğundan hoşlanmıştı.)

KOMŞU : He o? Ailecek mi gelip gitmeye başladınız?

FATMA HANIM: Valla ben de şaşırımdı ne yapacağımı. "İki yüzden aşağı çalıştırmam!" diyor.

KOMŞU : A, lafa bak!

FATMA KADIN : He ya, bak ki bak...

SADIK : (Horozlanır.) Sen sus!..

FATMA KADIN : Şu fileyi boşaltıvereyim mi hanımım?

FATMA HANIM: Boşalt istersen... Ama Sadık Efendi ikide bir

böyle edecekse, artık hiç yalvarma bana... Sana başka kapı bulsun.
(Fatma Kadın dipten çıkar.)

KOMŞU : Aa, tadını kaçırma şimdi! Ne varmış bu kadar büyütecek? (Sadık'a) E kardeş. Pes doğrusu size de... Bir kırk lira için mi bu kadar patırtı?

SADIK : Madem o kadar mühim değilmiş, öyleyse niye...

FATMA HANIM: Oh, komşum, üsteleme artık..

SADIK : Eh işte. Ben gidiyorum. Aybaşında iki yüzden bir kuruş aşağı kabul etmem.

KOMŞU : Aa, ne biçim adamsın sen ayol?

FATMA HANIM : Aman bana biraz su... Ölecek gibi oluyorum...

KOMŞU : Ay kadın hasta ayol... Ay hiç bilemedik halinden... Fatma Kadın, çabuk bir bardak su...

SADIK : (Hemen yumuşur, içten) Neyi var hanım ablanın?

KOMŞU : Bir de durmuş, neyi var diyorsun... Hasta işte. Kör müsün? (Fatma Kadın şaşkın, mutfak kapısında görünür.) Kız deli karı, bakma öyle salak salak!.. Çabuk su getir!..

FATMA KADIN : Uy n'oldu hanımıma?

SADIK : (Fatma Kadının üstüne yürür.) Bak hâlâ duruyor. Su getir dediler sana!.. (Fatma Kadın acele çıkar.)

KOMŞU : Uzan şöyle... Uzan komşum...

FATMA HANIM: Ay ölsem de kurtulsam...

KOMŞU : (Fatma Hanımı divana yatırır. Yakasını çözer.) Sancı mı?

FATMA HANIM: Sancı mı... Bilmem ki... ne...
(Fatma Kadın bir bardak suyla gelir.)

KOMŞU : Ver şunu çabuk. Al komşum... Al kardeşim... İç... iç.

SADIK : *(Durumdan sıkılmıştır.)* Ben gideyim...

KOMŞU : Çok bile durdun... Kadının haline bakmadan çullandın üstüne...

FATMA KADIN : Yaptın mı yapacağını? Yaptın mı? *(Dövünür.)*

SADIK : Kız ben ne yaptım? Çarparım ha!..

FATMA HANIM : Ah bir doktor olsa... Bir doktor...

KOMŞU : Ay Yarabbi... Şaşırdım kaldım...

FATMA KADIN : Sabah doktora gidecem, diyordu ya... Gide-
medi zahir... Tuh... Tuh...

SADIK : *(Komşuya)* Haber verilecekse ben vereyim
doktora... Siz yerini söyleyin...

FATMA KADIN : Ver ya. Ver ya... Bir işe yara bari...

SADIK : Kız, fırsat bilip horozlanmasana bana... Hem
hastanın başında zar zar ötüp durma öyle!..

KOMŞU : Versin mi doktora haber? Versin mi kom-
şum?..

FATMA HANIM : Arif...

KOMŞU : Sahi... Arif Beye haber gönderelim ya... Ben
mi gitsem, ne yapсам?

SADIK : Uzak mı?

KOMŞU : Yoo. Uzak değil ama...

SADIK : Neresiyse ben gideyim...

FATMA KADIN : He ya. Git. Uçuver şurdan...

SADIK : Sen karışma!..

KOMŞU : Az önce baktım. Kapıcı da yoktu, ne cehen-
nemin kırına dolandıysa.

FATMA HANIM : Ay!

FATMA KADIN : *(Ağlamaya başlar.)* Ah hanımım!.. Gidiyor...
Gidiyor...

KOMŞU : Sus deli karı, sus!.. Bir de sen adamın asabını
bozup durma...

SADIK : Bir yumruk indirmeli ki tepesine...

FATMA KADIN : *(Ağlar.)* He ya, indirmeli. Zatı elinden başka
ne gelir?..

FATMA HANIM : Oy Yarabbi!..

KOMŞU : Böyle zamanlarda ben de bir bok etmem...
Elim ayağım dolaşır, kalırım... *(Sadık'a)* Hadi
kardeşim, hadi... Bir koşu gidiver...

SADIK : Kime gidecem?

KOMŞU : Hanımın ağabeyisine... Şurada iki sokak iler-
de bir düğmecî dükkânı var... Adı Arif.

SADIK : Sokağın içinde mi?

KOMŞU : Yok yok... Burdan yürü. İlk sokakta sağa sap...
Sonra hani otobüsün geçtiği sokak var ya...

FATMA KADIN : He ya, he... Benim her sabah geçtiğim yol...
Keşki öğrenseydim bugüne kadar... Bak la-
zım oldu işte...

KOMŞU : Anladın mı neresi? Önce sağa sap... Sonra
sola... Sola mıydı? Hay kafam kopsun e mi?
Sağımı solumu da şaşırdım...

FATMA HANIM : Köşedeki fırına soruversin. Gösteriverirler.
Ay! Ah!..

KOMŞU : Vah komşum vah... Ayol bu kadının da ga-
ripliği içime öyle bir dokunur ki... Kaç gün-
lerdir çeker... Soran yok, eden yok...
(O da ağlamaya başlar.)

SADIK : Arif Bey miydi adı?

KOMŞU : Evet. Evet, Arif... Onun da Arif'inden çık-
sın... Ömrümde böyle ilgisiz adam görme-
dim...

SADIK : *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Dükkânın adı ne?

KOMŞU : Adı madı yok canım... Bakınca görürsün iş-
te... İğne, iplik, düğme falan satan bir yer...
Söyleyiver, hemen bir doktor alıp koşsun!..
(Sadık çıkar.) Dükkânı kime bırakırım falan
diye mızızlanırsa, kat önüne, al gel...

- FATMA KADIN : *(Kapıya koşar, seslenir.)* Efeliğini burda göster bakalım madem öyle...
- KOMŞU : *(Ters ters Fatma Kadına bakar.)* Bir de çıkıp bu laşığı yıkayacaktın değil mi? Hani nerde?
- FATMA KADIN : Ah ben neydeyim hanımım... Tam siz çıktınız, boyu devrilesi, karşımda dikilip durmaz mı?
- KOMŞU : *(Fatma Hanıma)* Nasılsın komşucuğum, nasılsın?.. A sahi, kolonya nerde? Kolonya getir!..
- FATMA KADIN : *(Hemen radyonun altındaki dolabı açar.)* İşte, buradaydı hanımım... Dök, dök; ferahlar hiç değilse.
- KOMŞU : Saadet hanımlar bekler durur beni... Kabul günüymüş... İlle gel dedi... Aman beklesin dursun, ne yapalım...
- FATMA KADIN : He ya... Beklesin... Kurbanın oluyum hanımım... Koyup gitme hanımımı...
- KOMŞU : Saçmalama kız karı... Kim gidiyor ki... Sen mi öğreteceksin bana? Hadi, sen çık da bulaşığı yıkayıver. Akşama bir tek temiz tabak yok.
- FATMA KADIN : Çıkmasını çıkarım ya... hanımım... Burda lazım olmam mı?
- KOMŞU : Aptala bak aptala... Ben neciyim burda?
- FATMA KADIN : Eh bari... Şunları alıverem de...
(Hâlâ ortada duran kovayı, yer bezini alır. Dipteki kapıdan çıkar.)
- KOMŞU : *(Fatma Hanıma)* Şimdi haber gönderdim kadının kocasıyla... Neredeyse gelirler... Ah hiç rengi falan kalmadı... Al komşum, al biraz su iç... *(Hastaya zorlar, su içirir.)*
- FATMA HANIM : Ah ölüyorum!
- KOMŞU : A, ağzından yer alsın komşum... Bak görürsün, yarına hiçbir şeyciğin kalmaz.

- FATMA HANIM : Ölsem sevineceğim...
- KOMŞU : Öyle deme komşum... Niye ölecekmişsin? Daha dur bakalım...
- FATMA HANIM : Oy, Allahım... Ne gördüm ben bu hayattan? Kendi kendime bir evim bile yok!
- KOMŞU : Aa, bu ev değil mi komşum? Bu kimin evi?
- FATMA HANIM : Ay şurama bir şeyler oluyor... Tıkaniyorum...
- KOMŞU : Dur, dur şu yastığı koyuvereyim arkana... *(Yastığı yerleştirir.)* Nasılsın? Böyle daha iyi mi?
- FATMA HANIM : Seni de tuttum..
- KOMŞU : Hadi, hadi... düşündüğün şeye bak...
(Fatma Kadın mutfaktan geri gelir.)
- FATMA KADIN : Acep sıcak bir şey kayna'tsam mı?
- KOMŞU : Hele dur bakalım... Doktor ne diyecek... Yanlış bir şey yapakoyumiyalım da...
- FATMA KADIN : He ya, sen de doğrusun ya hanımım. Ah bu benim herifin boyu devrilsin!.. Aman benden bilmeyin oh hanımım... Ben onu razı ettiydim... O gün ses çıkarmadıydı... Ne kaçtı arkasına bilmem... Bugün gelip diretiyor... Boyu devrilsin inşallah!..
- KOMŞU : Neyse, neyse... Açma şimdi bu lafı!.. Sende de kabahat çok ya.
- FATMA KADIN : Ben n'apayım hanımım... Arkada çoluk mu var, çocuk mu var, demiyor... Yoksa ben istemem mi...
- KOMŞU : *(Fatma Hanıma)* O para işi için sen hiç canını üzme komşum...
- FATMA HANIM : *(Inler.)* Ben zaten hasta geldim eve...
- FATMA KADIN : He ya... Üsset annadıydım...
- KOMŞU : Ben veririm kırk lirasının da, olur biter. İş mi yani?

FATMA KADIN : Sen sağ ol hanımım... Bana kalsa hiç böyle etmezdim ya... İlle o tenesir paklayası yok mu?

KOMŞU : Hadi hadi... Yüz yüze gelince de yelkenler suya...

FATMA KADIN : Eh öyle etmesem de sağlam yerimi komaz bu dürzünün oğlu.

KOMŞU : Sus kız. O nasıl laf...

FATMA HANIM : En iyisi gitsinler bunlar... Benim elimde ne var ki... Olsa...

FATMA KADIN : Aa, sizi bu hallarda koyup da nereye gidecekmişim hanımım? Hiç bir yere gitmem...

KOMŞU : Tabii ya. Asıl sana şimdi lazım. *(Kapı çalınır.)* Hah, geldiler işte. Hadi koş, aç. *(Fatma Kadın sağdaki kapıdan çıkar.)*

FATMA HANIM : Arif mi?

KOMŞU : Bilmem ki. Dur şimdi anlarız. *(Sadık'la Fatma Kadın gelirler.)*

KOMŞU : Aferin kardeşim. Çabuk gittin yani. Hani neredeler?

SADIK : *(Nefes nefesedir.)* Dükkânı buldum. Durum vaziyetini anlattım. Doktoru alıp gelecek.

KOMŞU : Sen önüne katsaydın. O ağırdan alır şimdi.

SADIK : Yo, yo... Hemen benimle birlikte çıktı... Nasıl hanım abla?

KOMŞU : İşte.

SADIK : *(Hastaya yaklaşır.)* İyisin ya hanım abla?

FATMA HANIM : Seni de yorduk... Kusura bakma...

FATMA KADIN : Amanın ne yorulmasıymış... Akşama kadar yatıyo zati...

SADIK : Kız sus!.. Soran oldu mu? Hadi ben gidiyorum artık. Varsa yapılacak bir şey, yapıvereyim...

KOMŞU : Yok yok. İşte haber verdin ya. Belki neredeyse gelirler.

SADIK : *(Sağdaki kapıya doğru yürür, karısına)* Sen de olur olmaz kafa şişirip durma. İşine bak.

KOMŞU : *(Çantasından para çıkarır. Sadık'a verir.)* Al şunu da. Çocuklara bir şey alırsın.

SADIK : İstemez...

KOMŞU : Al, al. O kadar yol koştun.

SADIK : İstemez. Koşacağıım elbet. Ayaklarım aşınmadı ya... *(Sağdan çıkar. Sonra hemen geri döner. Komşuya)* İsterseniz Fatma gece de kalsın. Belki lazım olur.

FATMA KADIN : Sen çocukların eline acık ekmek tutuştur bari. Kendi keyfine dalıp da sel sefil etme gripleri...

FATMA HANIM : Olmaz... olmaz... Sen gidersin az sonra...

SADIK : O iş başka, bu iş başka hanım abla... Bir gece durmuş, kıyamet kopmaz ya... Yine siz bilirsiniz... Baktınız lazım, göndermeyin... *(Çıkar.)*

KOMŞU : A, bu senin adamdan hiçbir şey anlamadım Fatma Kadın.

FATMA KADIN : Ben annamıydım ki hanımım... Ben annadım mı ki?

(Işıklar söner.)

I. BÖLÜMÜN SONU

2. Bölüm

TABLO 1

(Yirmi - yirmi beş gün sonra. Aynı hol. Vakit öğle. Sofra hazır. Soba yanmakta. Fatma Hanım holdeki divanda yatmakta. Fatma Kadın ise önünde plastik önlük, mutfakla yemek masası arasında gidip gelmektedir.)

FATMA KADIN : Çorbaya tuz koymayacağım değil mi hanımım?

FATMA HANIM : Ya, koyma. Tuz yasak bana.

FATMA KADIN : Tuzsuz da nasıl yenir ki aceb? Aman neyse, kurtuldunuz ya hanımım. Şükür gösterene... Bakın sapasağlam dönüp geldiniz işte.

FATMA HANIM : İnsanın evi başka Fatma Kadın... O hastaneler... Pek sıkıldım... Salata yaptın mı?

FATMA KADIN : He ya. Yaptım hanımım... Beyim salatasız bir lokma yemiyo.

FATMA HANIM : Ben hastanedeyken ona da iyi baktın mı bari?

FATMA KADIN : Baktım hanımım... Elimden geldiğince baktım işte...

FATMA HANIM : Sağ ol Fatma Kadın...

FATMA KADIN : Siz sağ olun... Allah sağlık versin de ne olacak? Bakcaz elbet. (Mutfaka girerken) Çorbadan gayrı bir şeycik yemiyecek misiniz?

FATMA HANIM : Sen bana bir bardak su ver hele. Şu ilacı alayım.

FATMA KADIN : He ya. Al hanımım, al. (Çıkar. Fatma Hanım doğrulur. Yanı başındaki sigara masasından ilacı almaya çalışır. Fatma Kadın elinde bir bardak suyla döner.) A, durun hanımım... Ben vereyim... Bu muydu?

FATMA HANIM : Öteki, öteki. Yeşil kutu. (Fatma Kadın ilacı içirir.) Sağ ol kızım. (Çevresine bakılır.) Evi de temiz tuttun mu bari? Arif pek titizdir.

FATMA KADIN : He ya. Tuttum hanımım... Sizin kadar edemem emme... Hani çocuklar olmasa, akşamları da komazdım ya sizi... Nörecen, dört çocuk, dördü de yolumu gözler.

FATMA HANIM : Dört mü?

FATMA KADIN : (Telaşlı) Yoo... Emme... He ya... biri de geçen yıl öldüydü... Sizlere ömür...

FATMA HANIM : Üç çocuğun var biliyordum.

FATMA KADIN : (İyice telaşlanır.) Neydecen hanımım... Üç olmuş, dört olmuş... Kız bakar onlara. Demeydim size. Üç deyiverdiydim...

FATMA HANIM : Neden söylemedin?

FATMA KADIN : Herkes sizin gibi iyi yürekli mi ki hanımım? Üç bilem desem, kapıyı yüzüme çarpıyorlar.

FATMA HANIM : Ne zararı varmış çocukların onlara?

FATMA KADIN : He ya. Bilmem ki. Öyle ediyorlar işte. Ben de, ne bilem... Demeyiverdimdi birini size... Emme hanımım, ah kurbanın olayım... Bey, oğlanı okula bir yazdırıvereydi...

FATMA HANIM : Okullar açılmadı mı çoktan?
FATMA KADIN : He ya, açıldı. Siz hastanedeyken söyleyim dedim dedim, çekindim beyden. Ne bilem...
FATMA HANIM : Çorba taşmasın...
FATMA KADIN : *(Mutfağa koşar.)* Taşmasın anam...
(Kapı zili)
FATMA HANIM : Fatma Kadın! Kızım... *(Fatma Kadın elinde bir kaşıkla koşar gelir.)* Kapı çalınıyor.
FATMA KADIN : He ya, açтым hanımım... *(Sağ kapıdan çıkar. Hemen de, elinde bir kesekâğıdı ile önden Arif, arkadan Fatma Kadın girerler.)*
ARİF : Anahtarını unutmuşum.
FATMA KADIN : Şurda buldum beyim. Unutmayalım da be-yime verelim, dediydim. Akşam döndüğünüzde hanımım yerinden kalkmasın bari.
FATMA HANIM : Yo, kalkabiliyorum artık. İyiyim Arif. Ya. Pek iyiyim çok şükür.
ARİF : Elma getirdim.
FATMA HANIM : Al kızım beyin elinden... İyice yıkayıp bir ta-bağa koy.
FATMA KADIN : *(Kesekâğıdını alır.)* Siz de yiyin bi nebzecek. Kuvvet olur. *(Arif'e)* A beyim, benzinde hiç kan kalmamış baksanıza.
FATMA HANIM : Şükür bu günleri gösterene de... Dolmanın altını yakıver. Isınsın.
(Fatma Kadın mutfağa girer.)
ARİF : *(Paltosunu çıkarır. Bir koltuğa oturur.)* Oh, yolulmuşum.
FATMA HANIM : Soğuk dışarı değil mi?
ARİF : Ya. Kış iyi bastırdı bu yıl. Kömür de az...
FATMA HANIM : Yine de iyi ettik. Yazdan alıp koyduk. Yoksa... Nasıl, Fatma Kadın iyi yakabiliyor mu sobayı?

ARİF : Yakıyor işte. Sen hastanedeyken canım bir kıymalı börek istedi. Sabahdan söyledim.. Kıyma da yolladım...
FATMA HANIM : Becerebilmiş mi?
ARİF : Eh, becermiş işte. Ama kıyması az gibi göründü bana...
FATMA HANIM : Belki sana öyle gelmiştir. Yok, bakıyorum da iyi çıktı Fatma Kadın. Candan. İstemiyorduk ama, komşunun hakkı varmış. Ne yapardık bu günlerde? Halimiz ne olurdu?
ARİF : Komşu da kendini düşünüyor canım.
FATMA HANIM : A, neden? Ara sıra yardıma çıkıyormuş... Çıksın. Hem üç-beş kuruş da ondan kazanır. Baksana kocası o gün nasıl gelip dikildi karşımıza. Ne bırakıyor, ne götürüyor... Hem baksana dört çocuğu varmış. Hepsini de bunun eline bakar.
ARİF : Herif hazırlopçu. Yine geldi geçen gün, kapıya dayandı.
FATMA HANIM : Ne istiyormuş yine?
ARİF : Ne isteyecek? Fatma Kadın'ı çekti kapının önüne; para diye tutturdu.
FATMA HANIM : Vermeseydi.
ARİF : O nerden verecek? Ayı dolmadan ben verdim de, öyle savdım.
FATMA HANIM : İyi etmişsin yine de... Ne yapsın, onlar da muhtaç...
ARİF : Geçen gün de fazladan bir on lira aldı... Vermem desem olmuyor... Bütün gece dövmüş kadını.
FATMA HANIM : Elleri kırılsın. Kendi niye çalışmaz bu adam?
ARİF : Eşek gibi de sağlam. Çalışmak zor geliyor tabii... Bizim canımız yok mu? Bir ev ne ile döner?

FATMA HANIM: *(Bu en alındığı konudur.)* Benim yüzümden dükkânı da geç açtın bugün. Kolay mı? Sabah namazı kalk, gel. Beni hastaneden çıkar. Sonra dükkâna koş... Pek yorulduğun yine... Ben de pek üzüldüm ama...

ARİF : Senin komşu da inmiş, ağız yapıyor. O gelir çıkarırmış ama, çocukların okuluymuş... Falanmış, filanmış... İnip çene çalmaya gelince çocuk falan düşündüğü yok kadının.

FATMA HANIM: Ne yapsın o da? Herkesin derdi kendine göre. Nasıl dükkân? Müşteri var mı?

ARİF : Eh işte. İğneyle kuyu kazmak bizimkisi.

FATMA HANIM: Şükür diyelim yine de... *(Gülmeye çalışır.)*

ARİF : Başımıza dert almış olmayalım da. *(Bir an)* Niye saklamış dört çocuğu olduğunu?

FATMA HANIM: Ne yapsın garip? Tutmayız diye çekinmiş anladığım.

(Fatma Kadın elinde elma tabağı ile gelir. Tabağı masaya koyar.)

FATMA KADIN : Getireyim mi yemeğinizi beyim?

ARİF : Getir ya. Acıktım. *(Kardeşine)* Sen ne yiyeceksin?

FATMA HANIM: Fatma Kadın bana pirinç çorbası yaptı.

FATMA KADIN : He ya... Yaptım beyim. Emme yağı yok, tuzu yok. Nasıl yiyeceksiniz ki hanımım?

ARİF : Kalkabilecek misin?

FATMA HANIM: Bilmem ki. Bir gayret etsem... Hep böyle yapıp duracak değilim ya...

ARİF : Kalkmak istersen...

FATMA HANIM: Ameliyat yerim daha pek kapanmamış ama... Ben de böyle nazlı gelinler gibi yatmaktan usandım. *(Doğrulur.)*

FATMA KADIN : *(Sevinir.)* Kalkacak mısınız hanımım?

FATMA HANIM: Sen şu hurkamı ver bakayım. *(Fatma Kadın*

koşar, hurkayı getirir, Fatma Hanımın sırtına koyar.) Terliklerim... *(Fatma Kadın hemen eğilir, terlikleri önüne koyar.)*

FATMA KADIN : Aha hanımım... Ahacık burda.

ARİF : *(Bir görev duygusuyla yerinden kalkar. Kardeşine yardım için yanına gider.)* Kalkamayacaksan çorbamı oraya versin.

FATMA KADIN : He ya, vereyim hanımım...

FATMA HANIM: Durun, bir gayret edeyim.

(İkisi de Fatma Hanımın bir kolundan tutarlar.)

FATMA KADIN : Bismillahirrahmanirrahim... *(Okuyup üfler.)* Ha hanımım... Ha hanımım...

(Fatma Hanımı masanın başına kadar götürürler.)

ARİF : Nasılsın?

FATMA HANIM: *(Kendini bir sandalyeye bırakır.)* Bilmem ki... *(Gülmeye çalışır.)* Baş belası kocakarı desenize...

FATMA KADIN : A, o nasıl söz hanımım? Kocakarılar kurban olsun size... Hastalık bu. Allah'tan. Ne denir?

ARİF : Hadi sen çorbayı getir. Benim yemeğimi de.

FATMA KADIN : Baş üstüne beyim. Baş üstüne... Hemencecik getiririm. *(Çıkar.)*

ARİF : İyi, hoş ama, bir dalkavuk hali var.

FATMA HANIM: .....

ARİF : Evde de hep yalnız kaldı. İlk günden her şeyi eline teslim ediverdik. Akşamüstü o girdince sen kıyığı, köşeyi bir gözden geçiriver e mi? Ne o? İyi değil misin?

FATMA HANIM: Alışamadım daha. Başım dönüyor. *(Fatma Kadın yemeklerle gelir.)*

ARİF : Gıdasızlık. Biraz çorba iç. Canlanırsın.

FATMA KADIN : Aa, hanımım! Yüzünüz bembeyaz gine... Kâat gibi...

ARİF : *(Kardeşine)* Yatıralım istersen?

FATMA KADIN : He ya. Yatıralım. Çorbanızı da oraya veririm.

ARİF : Yatar mısın?
(Fatma Hanım başını sallar.)

FATMA KADIN : Hadi. Hadi beyim yatıralım...
(İkisi de yeniden Fatma Hanımın iki yanına geçer, hastayı divana götürürler.)

FATMA KADIN : *(Fatma Hanımın terliklerini çıkarırken)* Ah, keşke hiç kalkmasaydınız...

FATMA HANIM : *(Gözlerini kapar.)* Hadi Arif, hadi kardeşim... Sen yemeğini ye.
(Arif masaya döner.)

ARİF : Şimdi düzelirsin. Biraz da bir şeyler ye.

FATMA KADIN : He ya. Yımeniz lazım. Anca kuvvetlenirsiniz.
(Bir kâseye çorba doldurur. Bir kaşıkla Fatma Hanıma getirir.)

ARİF : Bir tepsiye koy onları.

FATMA KADIN : Koyum ya beyim.
(Mutfağa gider.)

ARİF : *(Yemeğe koyulur.)* Hiç fena değil. İster misin biraz? *(Fatma Kadın, elinde bir tepsiyle gelir. Üstüne kâseyi, kaşığı koyar. Fatma Hanıma götürür.)* Dolma güzel olmuş Fatma Kadın.

FATMA KADIN : *(Sevinir.)* Ne bilem... Yaptım emme işte beyim...

FATMA HANIM : *(Yattığı yerden)* Sen tepsiyi bırak şuraya...

FATMA KADIN : Acık da patates haşladığıydım. İçinizi tutar ne olsa. Onları soyuveriyim. *(Mutfağa gider.)*

ARİF : Dolma güzel. Ama, dedim ya, kendi dalkavuk. Pek dalkavuk...

FATMA HANIM : Ne yapsın garip.

ARİF : Canım seninki de hep aynı laf. Kocasını neden çalışmıyor? Bizimki can değil mi? Bir tek başıma olsam ben de bilirim keyfimi...
(Bir ân sessizlik. Fatma Hanım yine alınmıştır.)

FATMA HANIM : Biliyorum...

ARİF : Hadi, içsene çorbanı.

FATMA HANIM : İçerim... İçerim... *(Bir süre sessizlik. Fatma Hanım usulca yerinden doğrulur.)* Arif...

ARİF : Hımm...

FATMA HANIM : Bak... dinle... Büyüğümün ama... Hep küçük kardeşim gibi gelirsün bana... Nasıl desem bilmem... Hastanedeyken büsbütün takıldı aklıma.

ARİF : Çorbanı iç hadi. Soğuyor.

FATMA HANIM : İçerim... İçerim... Diyeceğimi... Üzülüyorum...

ARİF : Geçer. Bak iyileştin bile...

FATMA HANIM : Kendimi düşündüğümünden değil... Ölüverseydim nasıl yapayalnız kalacaktın. Hoş belki daha iyi olurdu ya...

ARİF : Saçmalama hadi.

FATMA HANIM : Şimdi bile nasıl yalnızsın...

ARİF : Yat. Dinlen. Ne düşünüyorsun? Böyle gelmiş, böyle gider.

FATMA HANIM : Oh Arifçiğim, inat etme artık. Bulalım hanım hanımıcık birini, evleniver.

ARİF : *(Sinirli güler.)* Yine mi bu laf?

FATMA HANIM : Sana ayak bağı oldum. Hep benim yüzümden...

ARİF : Ne senin yüzünden yahu? Evlenmedik mi? Evlendik. Ne oldu? Kadın bırakıp kaçtı. İşte! Söyletme beni!

FATMA HANIM: Hoş gör onu da. Ben olmasam bırakıp kaçmazdı belki de.

ARİF : Lafa bak! Sen ne yaptın ki ona?

FATMA HANIM: Bir şey yapmadım bildiğim kadarı. Yani bile rek yapmadım. Ama gencecik kadındı. Çorabını, çorbasını benimle paylaşmak istemedi belki de.

ARİF : Kardeşimsin. Bilmiyor muydu kardeşimle oturduğumu?

FATMA HANIM: E, biliyordu, biliyordu ama... *(Zorla gülümser.)* Evde kalacağımı da biliyor muydu? "Bir gün evlenir gider" diye düşünmüştür herhalde.

ARİF : Hadi, kapat şu eski şeyleri.

FATMA HANIM: Yani, diyeceğim... Kinlenme ona da. Dünyana da küsme. Bulalım birini, evlen. Ben de artık genç değilim. Giyim istemem, gezme istemem... Hem bakarsın, bir de çocuğun olur.

ARİF : Yok, ben de çiçeği burnunda delikanlıyım sanki... Yaş geçmiş elliyi.

FATMA HANIM: Bazen nasıl içerliyorum rahmetli babamıza. Okutsaydı beni. Elimden bir iş gelseydi... Durup Fatma Kadına bile imreniyorum şimdi. Adımız hanım olmuş, hizmetçilik de yasal olmuş...

ARİF : Zırvalama hadi!

FATMA HANIM: Şimdiki aklım olsa, babamı dinler miydim? Kocaya varacakmışım da koca bana bakacakmış... *(Güler.)* Bunun adına evde kalmak değil, düpedüz sokakta kalmak derler.

ARİF : *(Yerinden fırlar.)* Eeh, yetti be! Sokakta mısın yahu! Aç mısın? Açık mısın? Ben kime çalışıyorum? Kimin için açıyorum o lanet olası dükkânı her gün!..

FATMA HANIM: Öfkelenme kardeşim. Öfkelenme oh Arifçiğim! Biliyorum... Bilmez miyim? İşte onun için... Ben de..

ARİF : Söyleme diyorum! Söyleme... İçim sıkılıyor zaten!..

FATMA HANIM: Sustum... Peki, sustum işte...

ARİF : *(Ceketini giyer.)* Ben gidiyorum...

FATMA HANIM: Yemeğini bitir... Yemedin ki...

ARİF : *(Paltosunu giyer.)* Yemiyeceğim!.. Öf. Bıktım yahu!..

(Kapıyı vurarak çıkar.)

FATMA HANIM: Ne dedim ki? Bir şey demedim ki...

(Başını yastığa koyar, usulca ağlar. Fatma Kadın elinde bir tabakla gelir.)

FATMA KADIN : Patatesi getirdiydim... A, beyim nerde? Dolmasını da bitirmemiş...

FATMA HANIM: İşi varmış da acele gitti.

FATMA KADIN : Tuh. Dolmayı da sevdim dediği. Tuh... Bitirivereydi keşke.

FATMA HANIM: Yaa. Sevmişti halbuki.

FATMA KADIN : Ah hanımım, biliyorum kolay değil. Vurmuşlar bıçağı, açmışlar karnınızı... Emme iyileşeceğiniz işte... Geçer hanımım... Üzme tatlı canını... *(O da gözlerini siler.)*

FATMA HANIM: *(Gülmeye çalışır.)* Sen niye ağlıyorsun şimdi a Fatma Kadın?

FATMA KADIN : Ne bilem ki hanımım... İçime dokunuverdi işte halınız.

FATMA HANIM: Hadi hadi. Üzülme. Bak iyiyim...

FATMA KADIN : He ya. Çok şükür... Çok şükür... Çorbanızı da içmemişsiniz emme... Buz gibi olmuş. Isıtırıyım mı?

FATMA HANIM: Yok. Canım istemiyor. Akşama içerim.

FATMA KADIN : Patates yiyin bari...

FATMA HANIM : Sonra... Sonra... Toplayıver sofrayı. Hem sen de yemeğini ye artık. Acıkmışsındır.

FATMA KADIN : Yerim hanımım. Ne olacak?.. Ölmeyiz ya acımızdan...

(Sofrayı toplamaya koyulur.)

FATMA HANIM : Fatma Kadın...

FATMA KADIN : Buyur hanımım?

FATMA HANIM : Küçük mü çocukların?

FATMA KADIN : He ya. Gızın biri güccük daha. Oğlanların biri ilkokulun dördündeydi. Geçen yıl gidemedi. Bu yıl gideceğidi emme...

FATMA HANIM : Büyük kızın peki?

FATMA KADIN : Oncağızı da Yozgat'tayken veriydim okula ya... Kardeşlarına kim baksın? Çektim aldım geri...

FATMA HANIM : Almasaydın keşke. Yine gönder. Bir ortaokulu bitirsin hiç değilse.

FATMA KADIN : Hay ağzını seveyim hanımım... Ben de istedim ne kadar... Eli bir kalem neyi tutsun dediydim... Emme işte... Geçen yıl babası hastalanıverdiydi... Çalışmadı... Şinci çalışır... Çalışır emme... İş nerde?

FATMA HANIM : Musluk tamircisi miydi seninki?

FATMA KADIN : Ya hanımım... Öyle ederdi... Hani mahalle aralarında neyi dolaşırdu... Emme gayri dolaşmıyor. Ne deyim? Dolaşmıyor işte... Aklına ne taktı bilmem... Bu can bana lazım, diyor da başka bir şey demiyor... Kör olmayasın... Ah hanımım, kurbanın oluyum... Beyimin bir tanıdığı neyi vardır. Soksa şunu bir dükkâna, eline üç-beş kuruş geçer. Bize de bir dayanak olur... Cığara parası çıkar hiç değilse.

FATMA HANIM : Ben ona bir iş bulacağım. Ama sen de kızı okula göndereceksin yeniden. Söz mü?

FATMA KADIN : (Kesin) Söz. (Yumuşak, kararsız) Söz ya hanımım, kardeşlarına kim bakar sonra? En küçüğe kim bakar? Öteki oğlana kim bakar? Bulsak bir çaresini, gönderirim, niye göndermiyeyim...

FATMA HANIM : Haklısın sen de...

FATMA KADIN : Emme büyük oğlanı bir yerleştirseydik...

FATMA HANIM : Dur bakalım. İyileşeyim de... (Bir an)

FATMA KADIN : Hanımım be... Hep soracağım, çekiniyorum... Siz niye varmadınız bi kocaya? Varsaydınız iyi olurdu. Çocuklarınız da olurdu hem.

FATMA HANIM : (Hafifçe güler.) İlahi Fatma Kadın! Aklın hâlâ çocukta! İnsan kızamıyor bile sana...

FATMA KADIN : Ne yaparsın hanımım... Allah verince oluyor işte. Olunca da masumların karnı doysun hiç değilse, diyorsun... Emme hani nerde?.. O bile güç... Çok güç hanımım...

FATMA HANIM : Başka doğurma bari...

FATMA KADIN : (Acele acele) Patatesi yeseydiniz... Tüh... Beyim de hiçbi şeycik yimedi... Elma soyum mu size?

(Kapı çalınır. Fatma Kadın acele sağdaki kapıdan çıkar.)

FATMA HANIM : (Seslenir.) Kapıcıysa, söyle de iki şişe maden suyu alıversin!

(Önden Komşu, arkadan Fatma Kadın girerler.)

KOMŞU : Hay deli karı hay! Kapıcı nerde? Kapıcı bilmem neyin derdinde!.. Baldızının ırzına geçesiymiş. Karakola götürdüler.(Gelir, Fatma Hanımın iki yanağından öper.)

FATMA HANIM : Aaa!..

FATMA KADIN : Vay domuz vaay!..

KOMŞU : Hoş geldin komşum... Hoş geldin ayol... İyisin... A, valla iyisin.

FATMA HANIM: İyiyim çok şükür. Bak şu adamın karıştırdığı işe!

KOMŞU : Bak ki bak. Hastaneden döndüğünü duydum ama, elim değip inemedim ki. Kapıcı da olmayınca, ha koş manava, ha koş bakkala.

FATMA KADIN : Ha boyu devrilsin! Bu ne iş ki hanımım?

FATMA HANIM: Bir sigara tut komşuma. Dinlensin.
(Fatma Kadın bozulur.)

KOMŞU : Ver ver. Git bir de bol şekerli kahve yap bana. (Fatma Kadının tuttuğu sigara kutusuna uzanır.) Ayol başka sigaranız yok mu? Bir tek kalmış, onun da içi dökülmüş... (Yine de onu yakar.)

FATMA HANIM: Fatma Kadın, yok mu başka sigara?

FATMA KADIN : Ne bilem ki hanımım... Hiç elimi sürüp bakmam ki... Açıp bi bakmak aklımdan geçmez... Neme lazımm. (Acele) Ben kahveyi yapıyım... (Elinde tabaklarla acele mutfığa gider.)

KOMŞU : (Arkasından başını sallar.) Aahh, seni hınzır!.. (Fatma Hanıma) Herifi doyurup yolladım. Sofrayı da öylece bırakıp indim. (Kalkar, Fatma Hanımın yanağından yeniden coşkuyla öper.) Ee, nasılsın ha? Nasılsın komşum. Bizi korkuttun valla. Yoo, iyisin... Pek iyisin... Kefeni yırttın neyse, çok şükür. Hastanede gördüğümde eve gelince hüngür hüngür bir ağladım bir ağladım... "Ah benim garip komşum, ah benim garip komşum!" diye ben ağlarım, benim adam bana bağırır. (Gözlerini siler.) Seni bu kadar sevdiğimi bilmezdim...

FATMA HANIM: (O da gözlerini siler.) Eh artık biz kardeş sayılırız. Şurda sen de olmasan...

KOMŞU : (Öksürür.) Amaan! Şu mereti de hep genzime kaçırırım. Sahi, maden suyu istiyordun sen...

FATMA HANIM: Şuramda bir tıkanıklık var. Hem ilaç da alacaktım...

KOMŞU : (Seslenir.) Fatma!.. Fatma Kadın... Kız Fatma!..

FATMA KADIN : (İçerden) Geldim hanımım!.. Kahvenizi getiriyorum...

KOMŞU : Başlatma beni kahvenden!.. Beklesin... (Fatma Hanıma) Yukarda bir şişe maden suyu olacaktı. Koşup getiriversin. Orhan evde. Ders çalışıyor.

FATMA KADIN : (Elinde kahve tepsisiyle gelir.) Buyrun hanımım. Köpüğü kaçtı emme...

KOMŞU : Bir dahaki sefere iyi tut da kaçmasın... (Hepsi birlikte gülerler.) Hadi koş yukarı. Orhan'a söyle de, balkondaki maden suyunu versin. Balkona koyuyorum, soğuk oluyor. İlacını içecek hasta. Koş hadi.

FATMA KADIN : He ya. Koşuyum hanımım...

(Tepsiyi masaya bırakır, acele sağdaki kapıdan çıkar.)

KOMŞU : Akşam birini ben içtim. Nohut yahnisi yapmıştım. Özlemişim de... Bir yedim, bir yedim... Ondan sonra da nefes alamaz oldum mu?.. Artık oğlanı koşturdum büfeye... Pisboğazım ne olacak? Nefsime hakim olamıyorum.

FATMA HANIM: (Güler.) Ye yiyebilyorken. Afiyet olsun...

KOMŞU : Ama biliyorum, sıkıntidan... Akşam bir de sinirlendim. Benim küçük, acık gürlütü etti... Üvey baba değil mi, o da çocuğa iki tokat aşkedince ev döndü tımarhaneye. Zor kom-

şum, pek zor. Ne olsa kendi çocukları değil. Her şeyleri ona batıyor. Onun her hali de bana batıyor... (Üst üste kahvesini yudumlar.)

FATMA HANIM: İdare et artık. Bak çocukların büyüdüler bile.

KOMŞU : Ne o, Arif Bey gelmedi mi bugün?

FATMA HANIM: Geldi.

KOMŞU : Erken kaçmış. Sanki dükkân yerinden uçurecek...

FATMA HANIM: Bana öfkelendi.

KOMŞU : Aa, deli mi ne? Hasta kadının neyine öfkele niyormuş nanemollam?

FATMA HANIM: (Gülmeye çalışır.) Ay gülemiyorum da...

KOMŞU : Ne kaçmış arkasına yine?

FATMA HANIM: Suç bende... Üsteleme desene... Ama duramıyorum ki... "Evlensen..." diyecek oldum...

KOMŞU : Hay deli karı!.. Sende de kuş kadar akıl yok. Ne yapacaksın adamı evlendirip de?.. Sen ne olacaksın a kaçık?

FATMA HANIM: Ben de aralarında geçinir giderim işte. Yarın ben ölürsem Arif pek yalnız kalacak...

KOMŞU : Yok, sanki onun elinde tapusu vardı dünyaya kazık çakacak!.. Söyletme beni! Adam evlensin, ellisinden sonra bir de çocuk peydahlasın. Dükkân da elin piçine kalsın. İyi mi? Ondan sonra, sen de mum yakıp derdine bak artık.

FATMA HANIM: Dükkân dükkân dediğin ne ki, a komşum?

KOMŞU : Yine de bir dükkân işte. Senin de o kadar emeğin var. Yoksa bankada paracakların yığılı, şurda burda hanların hamamların dikili de bizim mi haberimiz yok?

FATMA HANIM: Nerdee?..

KOMŞU : Nerdee... Nerde ya! Şimdiki aklım olsa, ilk kocamın iç donuna kadar her bir şeyinin ta-

pusunu üstüme yaptırırdım. Ondan sonra da oğlanlar başta, bütün mirasçıları gelsin, kıçlarını yırtsin isterlerse!..

FATMA HANIM: Yapmazsın sen öyle şey.

KOMŞU : Yapmazmışım... O zaman yapamadım, ama şimdi öyle bir yaparım ki... -elimden gelse. Elin adamları bizi alıp fik fik doğurtmasını biliyorlar. Sonra da, sen onları emzireceğim, mamasını yapıp kakasını yıkayacağım derken, kendini geçindirecek bir iş de tutamıyacaksın...

FATMA HANIM: İşte iş bu. Elinden başka ne gelir ki? Böyle kalmışız. Okutmamışlar, etmemişler...

KOMŞU : (İyice alevenmiştir.) Olsun, olsun... Terzilik de mi edemezdik? Manikürcü de mi olamazdık? Hiç değil, orospuluk da mı gelmezdi elimizden? (Kalkar, boyunu bosunu gösterir.) İşte, boysa boy, bossa bos... Kaşsa kaş, gözse göz... Eh biraz şiş kolaştım ama, o zaman şiş kolaşmazdım... Berberler, saunalar, masajlar... Ühüü!.. Bir bakardım kendime... Sonra da bir kocaya satacağıma, gönlümün dilediğine satardım kendimi...

FATMA HANIM: (Utanmıştır.) Sus, sus... Sanki yapabilirmiş gibi...

KOMŞU : Vallah da yapardım, billah da yapardım... -elimden gelse!- Kendim gibi enine boyuna bir apatman dikerdim, al sana orospu emekliliği. Hani bizim emekliliğimiz?

FATMA HANIM: Çocukların var ya. Hele yetişsinler, işte sana aslan gibi iki apartman.

KOMŞU : Evet, Evkaf Apartmanı. Kim gönlünü okşarsa, o oturur içinde. Hadi hadi... Söyletme beni. Ayol benim anama ne yararım dokundu ki, onların bana dokunsun. Hatuncağız ölene kadar da, başım sıkıştı mı elimi yine onun

kesesine daldırırdım... Bu zamanda herkes başını kurtarsın, ona da amin.

FATMA HANIM: *(Halsiz, pek de inanmayarak)* Kanunlar var şimdi komşum... Nafakalar var... Dul, yetim maaşları var... Devlet düşünüyor her bir şeyi...

KOMŞU : E, devlet bilir işini. Kaz gelecek yerden tavuk esirgemez elbet. Harcını, vergisini boyunu incelerden katbekat alacak kadar düşünür her bir şeyi. Neyleyim ki, pul yalamakla karın doymuyor. Çocuk desen hiç büyümüyor. Ah, ah!.. Diyorum sana, en iyisi orospuluk diye... Ne vergisi var, ne pulu! Aa! Söyletme beni işte! *(Fatma Kadın maden suyu şişesiyle gelir.)* Getirdin mi kız? Ne cehennemde kaldın?

FATMA KADIN : He ya, getirdim hanımım... Kapıcının karısını gördüm. İki gözü iki çeşme ağlayıp durur.

KOMŞU : Oho, biz neye gönderdik, o nerelerde... Hani şişe açacağı? Dur aman, ben alırım. İşine bak sen. *(Mutfığa gider.)*

FATMA HANIM: Kız kardeşi ne olmuş, sordun mu?

FATMA KADIN : Amanın hanımım... Aklım durdu benim de. Zati kadın kendi yakalattıymış... Öyle diyor. Ben hayrını görmedim, o da görmez inşallah, diyor... İlenip duruyor... İrezillik ki tam irezillik hanımım...

FATMA HANIM: Yemeğini yedin mi sen?

FATMA KADIN : Yerim hanımım. Dert etme... *(İkide bir sağdaki kapıya bakar.)*

FATMA HANIM: Ne o? Pek bir dertlenmiş gibisin? Kapıcının karısına mı? Sizde olmaz mı böyle şeyler?

FATMA KADIN : Olmaz olur mu hanımıcığım. Olmaz olur mu? Her gün bir hikâye... Her akşam bir hikâye... Görseniz bir... *(Kapı zili hızla çalar, ye-*

rinden kımıldamaz.) Ah kör olmayası domuzun oğlu ah!..

FATMA HANIM: Baksana kapıya...

FATMA KADIN : He ya. Açıyorum. Açıyorum emme... Nah şurama geldi artık... Bizimki... Boyu devrilsin!.. Yine kapının önünde...

FATMA HANIM: Ne istiyormuş?

FATMA KADIN : Billah tatlı canımdan bezdim artık hanımım. Ah kurbanın olayım. Kızma bana. Bi de bu hasta halinde...

(Kapının zili daha kuvvetle çalınır.)

FATMA HANIM: Hadi aç bari. Aç da, al içeri. Bakalım ne istiyormuş...

FATMA KADIN : Ne isteyecek hanımım?.. Ne isteyecek... Büyük oğlamı bana soruyor. Buraya gelmiş miymiş deyi... Gelse saklayacak değilim ya ondan. Yok dedim, gitmez boyu devrilesi... Size de geçmiş olsun diyeceğimiş...

FATMA HANIM: E, iyi ya. Al içeri bari.

FATMA KADIN : *(Sağdaki kapıdan çıkarken)* Ah dürzü ah! Ben bilmiyorum sanki niye gelip gidiyon. Boyun devrilsin de kalkama inşallah! *(Çıkar.)*

KOMŞU : *(Ağzında bir şey çiğneyerek mutfak kapısından başını uzatır.)* Nerde bu sizin açacak komşum?

FATMA HANIM: Sana da zahmet oldu. Gel otur Allahını seversen. Fatma bulur.

KOMŞU : Hadi canım, nerde, sen onu söyle?

FATMA HANIM: Şeyde dururdu ama... Kaşık çekmecesinde... *(Komşu geri gider. Sadık önde, Fatma Kadın arkada, sağdaki kapıdan girerler. Sadık yine gömlekle dir.)*

FATMA KADIN : Hih işte. Gir bakalım n'olacağısa, gir...

SADIK : *(Ters ters kadına bakar.)* Çok konuşma! *(Fatma*

Hanıma) Geçmiş olsun hanım abla. Geçmiş olsun. İyisiniz inşallah...

- FATMA HANIM : Hoş geldin Sadık Efendi. Geç otur.
- SADIK : Yo, oturmaya gelmedim. Hem bir geçmiş olsun diyeyim, dedim... Ziya da kayıp.
- FATMA KADIN : Uy nire gayıp olurmuş koskoca oğlan! Komşulara soryadın. Hatçalara uğrayaydın.
- FATMA HANIM : Burayı bilir mi? Bilmez ki.
- FATMA KADIN : He ya. Ne bilsin? Hiç gelmedi ki...
- SADIK : Ne gelmedisi be. Bir sabah seninle yollamadım mı?
- FATMA KADIN : *(Bozulur.)* Aman ne bilem ben. Unuttum gitti...
- SADIK : Bende yalan yok hanım abla. Kahvem bittiydi. Ben de kahvesiz sarhoş gibi olurum. Bir pişirimlik al getir, dediydim...
- FATMA KADIN : Uy şuna bak!.. Sen didin de, ben de vere koyduydum...
- SADIK : *(Kadını sumsuklar.)* Sus hadi. İşine bak sen!..
- FATMA HANIM : *(Canı sıkılmıştır.)* Ah Fatma Kadın beye söyleseydin de olurdu...
- FATMA KADIN : He ya hanımım... Söyleyim dedim dedim, çekindim...
- SADIK : Şimdi Ziya nerde peki?
- FATMA KADIN : Bana soruyor bi de. Dün simit satsın diye sen yollamadın mı? *(Fatma Hanıma)* İlle çocuk simit sataşmış da, para getiresiymiş. Bir de dövdü tırnak kadar şeyi...
- SADIK : Uzun etme. Baş ağrıtmı. Ben babayım. Döverim de sögerim de...
- FATMA HANIM : İyileşsem sana bir iş bakacağım Sadık Efendi. Bakacağım ya...
- SADIK : Eh, iyi olur tabii.
- FATMA KADIN : Eyi olur olmasına... Ben de söyledim hanımı-

ma... Söylemedim mi hanımım? Kurbanın oluyum, söylemedim mi? Bu da, söylemezsin der durur..

- SADIK : Şuna bak. İnsan yanında nasıl horozlanır?
- FATMA KADIN : Uy amanın!.. Kimmiş horozlanan... Gören söylesin.
- KOMŞU : *(Ağzında bir şey çiğneyerek elinde maden suyu şişesiyle gelir.)* Dolma doldurmuşsunuz. Dayanamadım, atverdim ağzıma birkaç tane. Helal de, komşum...
- FATMA HANIM : Afiyet olsun... İstersen Fatma Kadın koyuversin bir tabağa...
- KOMŞU : *(Maden suyunu bir bardağa boşaltırken Sadık'a bakar.)* Yok aman. Yerim dersem de yedirme. Baksana şu halime... Hoş geldin Sadık Efendi...
- SADIK : Hoş bulduk.
- FATMA KADIN : Ziya kayıp hanımım. Benim büyük oğlan.
- KOMŞU : Hadi ordan! Nereye kayıp olurmuş? Çıkar gelir.
- FATMA KADIN : Ah keşke. Ah keşke...
- KOMŞU : Al iç komşum, iç.
- FATMA HANIM : İlacımı alayım bari. *(İlacını içer.)*
- SADIK : Neyse iyisiniz.
- FATMA HANIM : Yemek yemediyse içerde Fatma Kadınla oturun da yiyin. O da yemedi daha...
- SADIK : Yok, karnım tok...
- FATMA KADIN : Gel işte. Nerden tok oluyormuş...
- SADIK : *(Kadına bağırır.)* Tok dedim sana. *(Fatma Hanıma)* Verirseniz bir cigaranızı içerim...
- KOMŞU : Olsa, biz de içerdik.
- FATMA KADIN : *(Telaşlı, mutfağa yönelir.)* Ben şu bulaşığı yıkayıvereyim...

FATMA HANIM : Yıka da yukarı çıkıver. Biz komşumla otururuz...

FATMA KADIN : Çıkıym ya hanımım. Zati iki tabak bizimkisi...

SADIK : Eh ben de gidiym... (Fatma Kadına) Söyledin mi hanıma?

FATMA KADIN : Uyy. Şuna bak. Nasıl sıkboğaz ediyo adamı...

SADIK : Ben bilmem. Akşam tüyün kuru dursun istersen, söylersin... Ziya'yı da bulmadan gelme... (Fatma Hanıma) Eh, size geçmiş olsun. (Komşuya) Fatma'yı akşama geç koymayın...

KOMŞU : Aaa, Sadık Efendi sen de... Hepimizi sen yönetiyorsun bakıyorum...

SADIK : Eh biz erkeğiz hanım abla...

KOMŞU : Süs, bir de ben nerden ablan oluyormuşum senin? Baksana, koskoca adamsın... Gören söylesin kim büyük...

SADIK : Bizimkisi saygıdan gelir.

KOMŞU : (Yumuşar.) Yaa... Ah aman, sen de pek komik adamsın ayol...

SADIK : Kalın sağlıcakla. (Karısına) Unutma haa. Sonra karışmam. (Sağdan çıkar.)

FATMA HANIM : Güle güle Sadık Efendi.

KOMŞU : Ne demeye getiriyor bu?

FATMA KADIN : Git de geber inşallah!..

KOMŞU : Sus kız. Kocan ne olsa...

FATMA KADIN : Kocalığından çıksın böyle dürzünün...

FATMA HANIM : Aaa, sus! Neymiş söyleyeceğin?

FATMA KADIN : (Suçlu suçlu durur.) Hiç.

KOMŞU : Salaklık etme kız. Akşama ıslatacakmış seni baksana...

FATMA KADIN : He ya. ıslatır namıssız, bi o iş gelir elinden. Bi de...

KOMŞU : (Keyiflenir.) Eee?..

FATMA KADIN : Aman hanımım... Nörecen beni söyletip de. Bilmiyo gibi sanki.

FATMA HANIM : Ah Fatma Kadın, ah. Seni bildik. İyi mi ettik, kötü mü ettik...

KOMŞU : Oğlanı da bulacakmışsın...

FATMA KADIN : He ya... Bulacağımızız. Kaçmadıysa eyi garihim... Dün gece hiç gelmedi...

FATMA HANIM : Hay Allah. Görüyor musun sen şu olanı?

KOMŞU : Hadi hadi... Bir de bunu dert etme hasta halinde... Neymiş kız söyle dediği? Bu mu? Ziya mı?

FATMA KADIN : Aman ne bilem ben hanımım... Ben de şaşır-dım kaldım... Biliyom... Siz de gördünüz işte... Üstünde yok, başında yok. Şu soğuklarda... Bir de hastalanıp yatmasa başıma bari... Artık n'edeyim?.. (Fatma Hanıma) Yüzüm yok hanımım... Hani aklına kötü bi şey gelmesin... Öyle ya... Daha ne oldu ki yanınıza duralı. Emme... İşte... Beyimin bi eski ceketi neyi varısa...

KOMŞU : Aaa, adam iyice yan geldi buraya... Hadi canım! Yokmuş dersin, işte bu...

FATMA KADIN : He ya... Ben derim demesine ya... Ondan korkacak değilim elbetleyin... Çıkmayıversin sokağa, değil mi hanımım? Madem çalışmıyor da... Çıkmayıversin...

FATMA HANIM : Arif'in bir eski ceketi olacaktı. Ama şimdi bulamam ki. Sandığı açmak lazım...

KOMŞU : Başladı yine...

FATMA KADIN : He yav. Kapının ardındaki sandıkta varıdı... Hani aklına kötü bi şey gelmesin hanımım... Yer bezi arıyordum da... Belki orda vardır dediydim... Hani aklına kötü bir şey gelmesin oh hanımım... Orda gördüydüm...

- KOMŞU : Ah sen ne faresin sen!.. Kahveler, çaylar, şekerler... Maşallah...
- FATMA HANIM: Komşum...
- KOMŞU : Ee, böyle... İğriye iğri, doğruya doğru... Ben içimde tutamam...
- FATMA KADIN : *(Anlamazlığa gelir.)* He ya, hanımım, göpgözel söz. Ben de hiç içimde dutamam.
- FATMA HANIM: İyileşeyim de sandıktan çıkarırım...
- FATMA KADIN : He ya. Hele bi yol eyi ol hanımım. Allah dert vermesin de... Allah dert verip derman aratmasın da... Sen sağ ol hanımım... Sen sağ ol da... Emme dersen ki... Ben de çıkarıveririm hani...
- KOMŞU : Hadi bakalım, hadi... Sen de az açık göz değilsin kaltak... Hadi, topla şunları.
- FATMA KADIN : He ya... İşimi bitirivereyim de çıkıym yukarı...
(Fatma Kadın, maden suyu şişesini, bardağı vs toplarken Komşu da dikkatle ona bakar.)
- KOMŞU : Dolmalar molmalar, sen de iyi semirdin maşallah... *(Pat diye kadının karnına vurur.)* Karın da karın oldu hani! Aaa!..
- FATMA KADIN : *(Telaşlı)* Gözünü seviyim hanımım... Gözünü seviyim...
(Eli ayağı dolaşarak bardağı, şişeyi alır, mutfağa gider. Komşu düşünceli düşünceli oturur.)
- FATMA HANIM: Bir yandan içim parçalanıyor... Dört çocuk, koca... Hepsi onun eline bakar. Şunu bunu da götürür. Her bir şey olur... Ne yapsın...
- KOMŞU : *(Ayağa fırlar.)* Doğurmayı versin o kadar!
- FATMA HANIM: Onun elinde mi?
- KOMŞU : Bir de sakladı kör olmayası! Üç dedi, dört çıktı... Dört dedi... *(Mutfak kapısına bakar. Öfkeli)* Kuluçka makinesi mübarekler...

- FATMA HANIM: Hiç değilse kızla büyük oğlanın yükünü üstüne alabilsem...
- KOMŞU : Aklını oynatma komşum. Bunun sonu gelmez.
- FATMA HANIM: Bir hayır işleyebildiğimiz yok. Sevap olurdu. *(Doğrulur.)* Oğlandan başlamalı. Ziya'dan. Ne yapıp yapıp okutmali onu. Öfkelenme komşum. Bak kadının haline...
- KOMŞU : Bir Fatma karı olsa iyi... Yüzler, milyonlar... Bizler de zengin değiliz... Başa mı çıkar?..
- FATMA HANIM: Bu gözümün önünde, evimin içinde artık. Göz göre göre olmuyor komşum. Bilmezliğe gelemiyor insan.
- KOMŞU : O, geçen gün gelen nanemolla dernekçi hanım var ya... O düşünsün işte... Madem koskoca dernek kurmuşlar... Kapı kapı da yardım topluyorlar. Şahıs işi mi bu? Benim aklım ermez... Sen üç-beş kişiye yardım edersin. O üç-beş kişi yan gelir yatar. Ee, sonra? Gerisi?.. Bir başka yolu olmalı bunun... Başka bir dernek mi olur... Başka bir şey mi?.. Bilmem... Ama o dernekçi hanımınki gibi değil... Alimallah yarın bir gün ahali şöyle bir inecek tepelerden bu yana, artık o zaman "gönlümüz sizinledir" telgrafıymış-naylon çorapmış; kim dinler?.. Allah gelse kurtarmayacak. Sen de oturmuş, Fatma Karının çoluğu, Fatma Karının çocuğu deyip duruyorsun...
- FATMA KADIN : *(Ürkek, gelir.)* Beni mi çağırdınız hanımım?
- KOMŞU : Ne çağırması kız?
- FATMA KADIN : *(Geri döner.)* Öyle gibi geliverdi kulağıma...
- FATMA HANIM: Fatma Kadın...
- FATMA KADIN : *(Durur.)* Buyur hanımım?..
- FATMA HANIM: Senin büyük oğlan... Ziya, kaçınıcı sınıftaydı?

FATMA KADIN : Dörtteydi hanumum, dörde kadar geldiymiş...

FATMA HANIM: Çıkarken uğra da para vereyim. Akşam gelirse, yarın erken al götür, resmini çekti. Nüfus kâğıdını falan al da yanına. Bindir bir otobüse, götür, kaydını yaptır.

KOMŞU : (Öfkeli) Amaaan! O beceremez! Nasıl becerisin? Şimdi kayıtlar kapandı falan derler. Bin dereden su getirirler. Ben alır götürürüm. Yazdırır gelirim...

FATMA HANIM: Para vereyim, kitaplarını da alıverin.

KOMŞU : (Fatma Kadına) Yat kalk dua et hanumuna. Komşumun burası değil, burası zengin. Onu da aklından çıkarma.

FATMA KADIN : Hep sağ olun hanumum. Ne deyim? Ama istiyom çocuk okusun. Orda burda serseri olmasın. Bizim gibi cahal kalmasın, diyom... Eli bi iş tutar. Yükü üstümüzden kalkar, diyom... Kızı da bir baş göz edivereydik...

KOMŞU : Ay delirtir bunlar insanı. On üç yaşında kız kocaya verilir mi salak?

FATMA KADIN : Gelecek yıl on dördüne basacak. Beni de bu-bam on dördümde verdiydi.

KOMŞU : İyi halt etmiş.

FATMA HANIM: Parmak kadar çocuğu nasıl verirsin a Fatma Kadın?

FATMA KADIN : Hazır isteyeni çıkmışken... Bi boğaz daha ek-silir...

KOMŞU : Hem çocuklarına kim bakacak, ha?

FATMA KADIN : Ne biliyim ki hanumum? Allah verir bi kolay-ını diyom.

KOMŞU : Git işine hadi. Sizin hesaplara hiç akıl sır ermez... Git bulaşığı yıka, hadi...

FATMA KADIN : He ya. Yıkıyodum zati hanımım... (Çıkar.)

KOMŞU : Öfkelenmiyeyim diyorum, olmuyor.

FATMA HANIM: Gene de öfkelenme. Var mı kadının başka çaresi?

KOMŞU : Var ya. Doğurmayıversinler öyle zırt zırt. Baksana yine gebe.

FATMA HANIM: Aaa!

KOMŞU : Aa, ya! Hasta yatağında canını sıkmayayım dedimdi ama, dayanamadım işte. Gebe!

FATMA HANIM: Nasıl olur? Hiç söylemedi.

KOMŞU : Hem az buz değil, iyice gebe. Demin karnına bir dokunduydum, anlayıverdim. Zaten şüphelenip duruyordum...

FATMA HANIM: Ben hiç anlamadım...

KOMŞU : İyice gebe! Sekiz değilse bile, yedi aylık falan var.

FATMA HANIM: Vah vah. Ne yapar şimdi zavallıcık? Çalışsa bir türlü, çalışmasa bir türlü... Arif de evde çocuk istemez. Dünyada istemez...

KOMŞU : İstese alacak mısın a deli karı? Oldu olacak, o ayı kocasını da getirt bari. Getirt de, sobanın altında yavrulatsın... Yoo ama, bu derdi ben sardım başına, ben temizlerim.

FATMA HANIM: Senin suçun ne komşum?

KOMŞU : Dilim tutulsaydı da üstüne varmasaydım! Rahat edersin sandım...

FATMA HANIM : Rahat da ettirmeye çalışıyor elinden geldiğin-ce... Bir sobamızı yakması bile büyük nimet.

KOMŞU : Yarın doğurunca ne olacak?

FATMA HANIM: Evinde bıraksa olmaz. Çocuk emzirilmek ister. Alsa getirse, Arif kıyameti koparır.

KOMŞU : Eh bu kez haklı olur. Cıyak cıyak ağlar bir yandan, boklu bezleri senin çamaşırına karışır öte yandan... Yoo, bu iş burda biter. Ay başında veririz parasını, dehlerez işte bu.

FATMA KADIN : *(Kömür tenekesiyle gelir.)* Ah hanımum, kurbanın oluyum... Çocuğun bana bi ziyamı olmaz. Kız bakar ona. Ötekilere de o baktı. Kardaşlarına hep o baktı. Ben bi doğururum. Bi gün ya yatarım, ya yatmam, o kadar. Bundan önce, öleni de öyle doğurduydum... Ömrü vefa etmedi yoğsa... Kız bakar buna da. Bana yük olmaz hanımlarım... Hiç yük olmaz. Bi sabah emziririm, bi de akşam varınca... Verirseniz bi şişe süt parası, gündüz onu içiriverirler. Vermezseniz içmeyiverir. Bi sabah emziririm, bi de akşam varınca... Ötekileri de öyle büyüttüm... Ömrü vefa ederse büyür gider buncacık da... Bana yük olmaz. Kız bakar ona... Ötekilere de kız baktı... Şinci hangi kapağa varsam beni almazlar hanımum. Herkes de sizin gibi insan kadın olmaz... Ömrü vefa ederse buncacık da büyür gider aramızda... Kız bakar ona. Ötekilere de kız baktı... Size yük olmaz hanımım... Bana yük olmaz. Hiç kimseye yük olmaz. Aramızda büyür gider buncacık da...

(Fatma Kadının son sözleri boyunca ışıklar yavaş yavaş kararır.)

TABLO 2

(Üç-dört ay sonra. Aynı ev. Aynı hol. Yalnızlık artık burasının eski düzenli, temiz hali kaybolmuş. Her köşede bir derbederlik. Bir yanda bir çocuk salıncağı. Oraya, buraya asılmış çocuk bezleri... Soldaki kapının buzlu camı kırık vb...)

Perde açıldığında salıncaktaki çocuk bağırp durmaktadır. Fatma Hanım mutfaktan koşarak gelir. Çökmüştür. Vakit öğleden sonra, akşama doğru.)

FATMA HANIM : *(Salıncağı sallar.)* Eee, eee, e!.. Sus... Sus yavrum sus! Ee, eee! *(Çocuğun ağzına bir lastik meme verir. Soldaki kapıdan acele çıkar. Çocuk bağıır. Bu sırada dışardan kapıyı küt küt vurulur. Fatma Hanım koşar. Sağdan çıkar. Çocuk bağıır. Bir süre. Önde Sadık, arkada Fatma Hanım, sağ kapıdan girerler. Sadık'ın sırtında Arif Bey'in eski bir ceketi.)*

FATMA HANIM : Dur hele... Nereye giriyorsun? Dur, dedim ayol, dur, girme!

SADIK : Girerim hanım abla! Madem saklanıyor, girerim elbet.

FATMA HANIM : Girermiş!.. Han kapısı mı bu?..

SADIK : *(Çevresine bakınır. Salıncaktaki çocukla hiç ilgilenmez.)* Han kapısı, man kapısı... Çıksın kancık ortaya, ben de girmiyeyim...

FATMA HANIM : Yok dedim, Sadık Efendi. Yok... Sana yalan söyleyecek değilim ya. İşte, çocuk da başımda, görmüyor musun? Keyfinden bakmıyorum ya ona...

SADIK : Burda olmazsa nerde olur? Yıktı başıma iki çocuğu, cehennem oldu. Ne ekmek var, ne

aş... İki çocukla bir erkek n'apar tek başına?

FATMA HANIM: Bana mı soruyorsun?

SADIK : Ya kime söyleyim? Var mı sizden başka bildiğim?

FATMA HANIM: Ah Sadık Efendi ah!.. Nerden bulaştım size bilmem ki...

SADIK : Benim ne yaptığım var? Çıksın kancık diyorum, işte o kadar.

FATMA HANIM: Fatma'yı o gün dövmüştün... Kadının her bir yanı çürük içinde kalmış. Kafa göz yarılmış... Kucağında çocukla öylece çıktı geldi.

SADIK : Karı benim değil mi? Döverim de, söverim de... Evden kaçmak mı gerekirmiş?
(Çocuklar ağlar.)

FATMA HANIM: (Salıncağa gider.) Eee, ee, e. Sus... Sus kızım... Vah masumum vah... (Sadık'a döner.) Şuna bak. İki aylık kuş kadar sey... Ona bari acı.

SADIK : Çıksın meydana, gerisini sonra düşünürüz.

FATMA HANIM: (Sabri taşmaktadır.) Yok diyorum, yok! Yok!.. İşte o gün, eli yüzü çürük içinde çıkıp geldiğinin ertesi günü, sabah kalktım ki, Fatma Kadın yok. Önce çöpü dökmeye falan gitti sandım...

SADIK : Nereye defolmuş?..

FATMA HANIM: Ne bileyim ben? Beklerim beklerim gelmez... Beklerim beklerim gelmez... Komşunun çocuklarına, kapıcıya falan hep arattım, yok.

SADIK : Oğlan nerde, Ziya?

FATMA HANIM: Ziya okulda. O da aradı ne kadar. Bilmiyor musun sanki? Polise falan hep sorduk.

SADIK : Etme hanım abla. Çocuk oyalar gibi oyalamaya çalışma beni.

FATMA HANIM: Ne oyalaması oh Sadık Efendi?..

SADIK : O gün geldiğimde içerdeydi. Kalıbımı basarım içerdeydi...

FATMA HANIM: Ee, ama...

SADIK : Yemin edin peki. "Kitap çarpsın" deyin madem öyle.

FATMA HANIM: Eh, evet... Ne deyim? O gün içerdeydi, sen kapıya dayandığında. Ama o günden sonra ben de görmedim. Şart olsun görmedim.

SADIK : O gün niye yok dediniz peki?

FATMA HANIM: Kadın zaten korkusundan şaşkına dönmüş. "Şimdi beni bulursa ölümü çıkarır" dedi durdu. Yalvardı. "Oh hanımum, yok deyiverin" dedi. Ben de ne yapayım?

SADIK : İşte bu. Ben bilirim malımı. Şimdi nerde peki?

FATMA HANIM: Ee, ama Sadık Efendi, çatlatmasana insanı. Zaten iki çocuğunuz da başımda... Sizle mi uğraşacağım ben?

SADIK : (Horozlanır.) Bir de adamın başına kakmayın canım. Etmeyin böyle. Ayıptır. Ziya'yı kendiniz istediniz. Verin biz okutalım, dediniz. Yalan mı?

FATMA HANIM: Zaten bütün yükü üstümdeydi. Yaptım bir iş, tam olsun dedim, fena mı ettim? İle şu bebeği de ben istemedim ya...

SADIK : Çıksın anası ortaya, baksın. Erkek halimle ben emzirecek değilim herhal...

FATMA HANIM: Konuşma böyle. Günahtır. Çocuğu başkasından peydahlamadı ki bu?..

SADIK : İkide bir doğurur, ikide bir doğurur. (Göz ucuyla salıncaktan yana bakar.) Üstelik bu da kız. Ben nasıl altından kalkarım bunca veltin?

FATMA HANIM : (Öfkesine engel olamaz.) Saçmalama Sadık Efendi! Sen mi bakıyorsun çocuklara? Çalışman yok... etmen yok. Bütün gün yatıyorsun!..

SADIK : *(Yeniden horozlanır.)* Yoo, ama... Durun bi dakika. Müsaade buyrun. Bulmuşsunuz sıcak, rahat evi, söylemesi kolay geliyor...

FATMA HANIM: *(Ağlamaklı çevresine bakınır.)* Ev de evlikten çıktı artık... Şu hale bak... Üstelik de elde yok, avuçta yok... Yoo ama, artık polise gideceğim... Kalkındırma Derneği'ne gideceğim... *(Usulca ağlar.)* İyilik, sevap derken, başıma ne işler açtım hey Yarabbi!..

SADIK : Ama şimdi yani... Ağlamaya ne lüzum?.. Ne lüzum ağlamaya?..

FATMA HANIM: Bak işe. Artık sinirlerim de dayanmıyor... Bak halime de artık beni rahat bırak, oh Sadık Efendi... Ziya da bir yaramaz çıktı. Durdan oturdan anlamıyor...

SADIK : Patlatırsın iki tane, oturtursun köşeye... Hem canım, çocuklar o kadar yük oluyorsa koyuver kapının önüne hanım abla. Bana hiç güvenmeyin.

FATMA HANIM: Benim mi bunlar Alahını seversen? Benim mi? O ne biçim laflar kuzum?.. Bir sahip çıkan olmadan çocukları nasıl bırakmışım kapının önüne?.. Ama bari sen üzme bir de... Hadi çık git burdan. Git de karını ara.

SADIK : Siz bilmezseniz nerde olduğunu, ben nerden bilirim? Kimden soracam? Sizden soracam elbet...

FATMA HANIM: Ben ne yapayım bilmem ki... Dur bakalım, Arif gelsin... Akşama bir de ona yalvarayım... Gazeteye ilan mı verir, ne yapar.

SADIK : İkidir dükkâna uğruyorum, dükkân kapalı...

FATMA HANIM: A, dükkân kapalı olur muymuş?

SADIK : Kapalı ya. Hatta ben, belki Arif ağbi evdedir diyorum...

FATMA HANIM: Evde işi ne bu saatte? Adamcağız evden de

soğudu iyice. Geceleri bile gelmek istemiyor. Öyle ya, bir başını dinleyemez oldu köşeciğinde... Hadi Sadık Efendi... Hadi kardeşim. Sen git şimdi. Akşam Arif'e yalvarırım. Belki bir çaresini bulur.

SADIK : Bir cıgaranız yok mu?

FATMA HANIM: Yok valla... Arif hiç evde sigara bırakmaz oldu. *(Cebinden bozuk para çıkarır.)* Al şunu... Hadi, giderken alırsın bir paket.

SADIK : İstemez... istemez...

FATMA HANIM: Al canım hadi. N'olacak.
(Sadık parayı alır, çocuk yine ağlar.)

FATMA HANIM: Keşke kızı evlendirmeseydiniz bu kadar erken. Bak şimdi kardeşlerine de sahip olurdu.

SADIK : Evlendirmeyip de ne yapacaktım? Dört aydır bir Fatma'nın iki yüz lirasıyla mı geçiniyoruz? Oğlanın babası beş yüz lira verdiydi... Beş yüz de gelecek yıl verecek işte...

FATMA HANIM: Tenekecinin yanında sana iş bulmuştum. Çalışmadın. Çalışsaydın iyiydi. Parmak kadar çocuğu sattın açıkçası.

SADIK : Koskoca herif günde beş liraya çalışır mıymuş?..

FATMA HANIM: Beş lira, meş lira... Akmazsa damlardı işte...

SADIK : Çalışmam hanım abla. Günde beş liraya çalışmam... Bizimki de can. Gittim iki-üç gün. Gitmedim mi? Adam yıktı bütün işi üstüme... On iki saat durma babam kaynak yap. Hem çocuklar da büsbütün sahipsiz kaldı...

FATMA HANIM: Benim sana hiç aklım ermedi Sadık Efendi. Hiç.

SADIK : Kancık çıksın ortaya. Ona iş buldum. Ecnebi yanında...

FATMA HANIM: *(Umutlanır.)* Ah keşke! Ah keşke gelse de

- alıp götürsen. Valla burama geldi artık. Alın çocuklarınızı da... Ben de hal kalmadı.
- SADIK** : Yoo bak... Böyle döneklik istemem! Oğlanı sen evlat ederim dedin. Ben yalvarmadım. *(Salıncağı gösterir.)* Bunu da anası bilir artık. İster alır çalıştığı yere götürür, ister burda bırakır.
- FATMA HANIM** : *(Artık bağıırır.)* İçim dayanmadıysa suç mu, ha! Fatma'nın haline, çocukların haline içim dayanmadıysa suç mu?..
- SADIK** : *(Sakin)* Öyleyse suç bende mi? O kadar namusumla çalıştığım günler oldu. Sekiz lira yevmiye... İş bitince de, yallah Sadık dışarı... Hani bunun emekliliği?.. Hani çocuk zammı, ha?
- FATMA HANIM** : Bana ne söylüyorsun, aa! Ben hükümet kapısı mıyım burda? İçme. Yine çalış. Şimdi sendikacılar var, grevciler var. Her bir şey var. Ben ne biliyim? Benim bileceğim iş mi?
- SADIK** : Hani Fatma'nın emekliliği? Hani çocuk zammı? On yıldır hizmetçilik eder. Bir çocuk doğurdu mu, yallah Fatma kapı dışarı...
- FATMA HANIM** : Düzen böyle kurulmuş. Ben ne yapayım?
- SADIK** : Eh işte, madem öyle, madem Fatma karısı da çıkmıyor ortaya, bu çocuklar da burda kalır. Vicdan sahibıysanız bakarsınız, değilseniz atarsınız.
- FATMA HANIM** : Hep vicdan sahibi olduğumuzdan değil mi bütün bunlar? Valla artık kararımı verdim. Alıp Kalkındırma Derneği'ne götüreceğim bunları.
- SADIK** : Siz bilirsiniz...
(Çocuk ağlar. Fatma Hanım mutfağa koşarken kapı çalınır.)
- FATMA HANIM** : Şu kapıya bakıver bari. Belki bir haber...

- (Sadık sağdaki kapıdan çıkar.)*
(Çocuk ağlar. Bir süre. Önde Hale, Kadınları Kalkındırma Derneği üyesi, arkada Sadık, sağdaki kapıdan girerler.)
- SADIK** : Hanım abla!..
- FATMA HANIM** : *(Elinde gazoz şişesine doldurulmuş sütle mutfaktan gelir.)* Kimmiş? *(Hale'yi görür. Sevinir.)* Aa, hoş geldiniz. Buyrun, şöyle oturun... Ah Sadık Efendi. Sütü de taşırtın bana. *(Şişeye lastik takar. Salıncağa eğilir.)* Kusura bakmayın...
- HALE** : Rica ederim. İşinize bakın. Aslını sorarsanız, çok kalacak değilim.
- FATMA HANIM** : Al yavrum. Al... İç bak... Çocuk nasıl bakılır, hiç de bilmem ki...
- HALE** : *(Çocukla ilgilenmez.)* İnanın bende daha gidip akşam yeneğini hazırlayacağım. Şimdi daireden çıktım. Dernek İdare Heyeti'nden iki arkadaş hasta. Biri Kopenhag'daki toplantıda. Bütün yük bana kaldı...
- FATMA HANIM** : Vah vah... Siz de çok yoruluyorsunuz herhalde.
- HALE** : Sizi tanıyacak gibi oluyorum ama...
- FATMA HANIM** : Hani bir kere daha gelmişiniz.
- HALE** : Öyle mi? Vallahi efendim, bizim işimiz öyle ki, inanın bazen günde yirmi kapının ipini çekeriz. Tabii hatırlayamıyorum...
- FATMA HANIM** : Tabii... Haklısınız. Fakat bugün sizi gördüğüme öyle sevindim ki... Bir fırsatını bulsam kalkıp ben derneğimize gelecektim...
- HALE** : Buyrun. Yine de bekleriz. İnanın, kadınlarımızın derneğimizle ilgilenmesi bizi çok sevindiriyor...
- SADIK** : *(İlk defa salıncağa bakar.)* Sustu...
- FATMA HANIM** : Susar ya. Aç çocuk tabii ağlayacak...

SADIK : *(Salıncağa yaklaşır. Eğilir bakar.)* Gülüyor be...

FATMA HANIM: Seni gördü de...

SADIK : Tanımaz ki. Şuncacık şey...

FATMA HANIM: Eh, kan çeker ne olsa... *(Hale'ye döner.)* Anası da kayıp kaç gündür... Ben de diyordum ki...

HALE : Ah sormayın! Benim hizmetçi de kaçtı! İnanın başımı tarayacak vaktim yok. Ziyaretimin sebebi efendim...

SADIK : Ne derneği sizinki?

HALE : *(Sinirli)* Kadınları Kalkındırma Derneği...

SADIK : Hanım abla, hani sen hep söylüyordun... İyi. İyi.

FATMA HANIM: İyi ya. Pek iyi oldu gelişiniz efendim.

HALE : Aslını sorarsanız, bu kışta kıyamette aklı olan evinden dışarı çıkmaz. Ama söz verdim bir kere. Ay başına kadar bu elimdeki makbuzları bitireceğim. Gelecek ayın on beşinde yoksul çocuklar için bir balo olacak... Aynı gün yoksul çocuklar yuvasına gidilecek. Ah hanımefendiciğim, bir gün gidip görmelisiniz... İnanın içiniz parçalanır...

FATMA HANIM: Ben de size şeyi söyleyecektim...

HALE : Aslını sorarsanız, bizim derneğin görevi, yalnızca yoksul ve geri kalmış kadınlarımıza yardım etmek. Onları uyarmak, derterine çare bulmak. Çocuklar işini bu yıl fazladan üstümüze almış bulunuyoruz.

SADIK : Eh, bu da gerekli elbet.

FATMA HANIM: Hadi Sadık Efendi. Sen git istersen. Fatma'dan bir haber çıkarsa, ben Ziya'yı gönderirim sana...

SADIK : Bayana söylesek de...

FATMA HANIM: Ben söylerim... Mümkün olan bir şey varsa belki...

HALE : Çok geç kaldım ben de... İnanın akşama bir lokma yiyecek yok. Daha alışverişe gideceğim... Sizin de vaktinizi almayım...

FATMA HANIM: Rica ederim... Bir kahve yapsam.

SADIK : İçin bir kahve. Dinlenirsiniz...

HALE : *(Güler.)* Her gittiğim yerde kahve içmeye otursam... *(Makbuz defterini açar.)* Acaba yoksul çocuklarımıza ne kadar bir yardımda bulunabilirsiniz?

FATMA HANIM: Vallahi hanımefendi... Ben... Şey... Onu söylemeye çalışıyordum...

HALE : Gönlünüzden ne koparsa... *(Kapı çalınır.)*

FATMA HANIM: Bir dakika efendim...

SADIK : Ben açım... *(Sağdaki kapıdan çıkar.)*

HALE : Gerçekten vaktim çok dar. Makbuzlarımız on, on beş ve yirmi beş liralıktır. Yirmi beş lira nereye gitmiyor ki... Sabah kalkıyorum, daha yüzümü yıkamadan sucuydu, yoğurtçuydu, sütçüyü... İnanın püf deyip gidiveriyor...

FATMA HANIM: Öyle, haklısınız... *(Sağdaki kapıdan Sadık'la Komşu girerler.)*

KOMŞU : *(Telaşlıdır.)* Ah komşum, bu adamı karşımda görünce diyeceğimi de unuttuymuşum... *(Sadık'a)* Hadi, koş git. Seninki bulunmuş. Çarşı Karakolundaymış...

SADIK : *(Şaşkın, durur kalır.)* Vay kancık! Nerelerdeymiş?

KOMŞU : Senden korkusuna ne yaptığını bildi mi fakir? İzimi kaybettireyim de kurtulayım, demiştir. *(Hale'yi görür. Bozulur, yine de kibar kibar)* İyi akşamlar efendim...

- HALE : (*Gülümser.*) Görüyorsunuz işte. Hâlâ yardım peşindeyiz.
- FATMA HANIM : Hadi Sadık Efendi! Git al karını.
- SADIK : Ben şimdi ona gösteririm...
- KOMŞU : Hele elini kaldır, valla bu sefer ben uğraşırım seninle... Gider polise kadar haber veririm!
- SADIK : Orası benim bileceğim iş. (*Kapı önünde bir ân durur. Düşünür. Fatma Hanıma*) Şu tenekeci... Beni yine alır mı yanına acaba? (*Hale'ye bakar.*) Biz ne dernekler gördük hey hanım abla...
- FATMA HANIM : (*Acele*) İster ister. Dün sokakta rastladım. Gelsin, çalışsın diyordu...
- KOMŞU : Hadi bakalım... Al gel karını... (*Salıncağı gösterir.*) Sonra da toplayın gidin bunları burdan...
- FATMA HANIM : (*Salıncağa bakar.*) Kız bende kalsın. İşinizi yoluna koyunca gelir alırsınız. (*Sadık çıkar.*)
- KOMŞU : A deli!.. (*Hale'yi düşünür, vazgeçer.*) Ah efendim, bilseniz ne altın yürekli bir komşum...
- HALE : (*İyice sabırsızlanır.*) Bakalım, gerçekten öyle mi? Aslını sorarsanız, ev ev dolaşınca insan çok değişik durumlarla karşılaşılıyor. Kimine dert anlatamıyorsunuz... Kimi anlamazlığa geliyor... (*Komşuya bakar.*)
- KOMŞU : (*Yalancaktan gülümser.*) Öyledir efendim... Öyledir... Bizim insanlarımız da bir tuhaf işte...
- HALE : (*Fatma Hanıma*) Evet. Çoğu vatandaşlarımız inanın yardımdan kaçınıyorlar. Biz bu davranışı vatanseverlikle, vatandaş olma göreviyle bağdaştıramayız. Bugüne kadar topladığımız yardımlar tutarıyla yoksul kadın kardeşlerimize azımsanamayacak yardımlarda bulunduk.

- KOMŞU : Ah, evet. Ponponlu terlik, akide şekeri falan dağıtmıştınız.
- FATMA HANIM : İki yoksul genç kızımızın çalgılı bir gazinoda düğünlerini yapmış, sonra gelinliklerini de diktirmiştiniz... (*Gözleri sulanır.*)
- HALE : Bravo hanımefendi. Bakın ne güzel izlemişsiniz çalışmalarımızı... Bütün bu güzel işlerde sizin de bir payınız olsun istemez misiniz?
- FATMA HANIM : Yazık ki... Size bir yardımım dokunabileceğini sanmıyorum... Fakat... (*Acele salıncağın yanına gider.*) Fakat mümkünse siz şu...
- HALE : Küçük sizin değil galiba.
- KOMŞU : Ah hanımefendi, bilseniz komşumun durumunu... Hastaydı kadıncağız... Baktım, eğilip doğrulacak halde değil...
- HALE : Ah inanın ben de öyle... Bugün şurama bir ağrı saplandı. Yine de koşturuyoruz işte...
- KOMŞU : Vah vah, geçmiş olsun.
- FATMA HANIM : (*Salıncağa bakar.*) Uyudu galiba... (*Hale'ye*) Karnı açtı herhalde. Süt verdim. İyice kaynattım, ama bilmem ki...
- HALE : Ben benimkileri süt tozuyla büyüttüm. Mamma yaptım. Hiç emzirmedim. Emzirecek hal mi vardı? On yıldır dernekteyim...
- FATMA HANIM : İşte onun için diyorum ki... Siz isterseniz belki...
- HALE : İstemek dediniz de... Aslını sorarsanız, kapı kapı dolaşmak bana da ağır geliyor. Çoğu kere merhaba demeden, inanın, kapıyı yüzüme çarpıveriyorlar. Oysa bir yirmi beş lira, bir elli lira nereye gitmiyor ki? Bir berber parası, bir terlik parası...
- KOMŞU : Sahi o ponponluları kaçta alıyorsunuz? (*Fatma Hanıma*) Ben de bayağı heveslendim o günden beri...

- HALE : *(Gülümser.)* Ha, ponponlular mı? Onları toptan aldık. Dernek olduğumuz için epey tenzilât yaptırıldı. Aslını sorarsanız bizim derneğin başkanı, Makbule Hanım... Tanırsınız... Kocasını bakan olduğu için terlikçilere toptan bir emir çıkarttırdı. Otuz liralık bir çift terlik bize on bir liraya geldi...
- KOMŞU : Yaa? Eh, o zaman başka tabii.
- FATMA HANIM: Başkanınıza bir söyleseniz... O gördüğünüz adam, şu masumun babası...
- KOMŞU : Olmaz olsun öyle baba. Arkasını devirip yamasını biliyor herif... *(Hale'ye)* Affedersiniz, öfkelenince kendimi tutamıyorum...
- HALE : *(Gülümser.)* Ben de bazen öyle, açarım ağzımı, yumarım gözümü. İnanın kocam bile şaşırır kalır. Geçen gün mesela, hizmetçim öyle habersiz kaçverince... Siz tasavvur edin. Çamaşır ıslanmış akşamdan. Yemeğe misafir var bir yandan... Aynı gün bir de derneğin toplantısı. Bir de daire... Neyse, dernekte olduğum için daireden sık sık izin alıyorum...
- FATMA HANIM: Vah vah. Sizin de güç işiniz. Ama hayırlı işler hiç değilse. Allah sağlık versin... Yokluk da vermesin... Ben pek anlatmasını bilemem... Komşum bir anlatsa...
- KOMŞU : Kendi derdi olsa neyse. Hep başkalarının derdi. Hadi insan kendi anası, babası, kardeşi olur çeker. Çekmeye mecburdur, değil mi efendim?
- HALE : Öyle, öyle. *(Kol saatine bakar.)* Yarabbi, ne kadar geciktim. Aslını sorarsanız üç kadın bir araya gelince dertlerimiz depreşiyor, değil mi? İçimizi döküp ferahlıyoruz işte... Dernekte de hep öyle yaparız. Bir de bakarız, ooo, saatler geçmiş... Eh, inanın bu da bir ihtiyaç.

- FATMA HANIM: *(Bütün cesaretini toplar.)* Acaba şu çocuğu sizin dernek almaz mı? Ya da hani sözünü ettiğiniz çocuk yuvası?..
- KOMŞU : Aaa, bak bunu iyi akıl ettin! Ayol nasıl oldu da benim hiç aklıma gelmedi? Hay aptal kafam hay! *(Hale'ye)* Yaa, hanımefendi, olursa sizden olur bu.
- HALE : Elimden bir şey gelse memnuniyetle. Ama sanırım yanlış anladınız. Bizim kreşlerimiz falan yok. Aslını sorarsanız, biz Kadınları Kalkındırma Derneği'yiz. Yuva ise ancak anasız, babasız çocukları alır. O da çok güç ya... Oysa, anladığım kadarı, bu çocuk analı babalı...
- FATMA HANIM: Evet, fakat...
- KOMŞU : Babasından çıksın domuzun! Köpek herif... Ah, affedersiniz...
- HALE : Hem, ne olsa çocuğun iyi kötü bir yeri var bugün... *(Gülümseyerek Komşuya döner.)* Bakın siz ikidir hiçbir yardımda bulunmadınız derneğimize...
- KOMŞU : *(Sıkılmıştır.)* Şey... Ben burda oturmam da... Yukarda otururum...
- HALE : Biliyorum. Az önce yukardaydım...
- FATMA HANIM: Hep isteriz yardım edelim, efendim... Ama kolay değil ki...
- KOMŞU : *(Birden eski delişmen haline döner.)* Kocanın kazancı ayda yedi yüz lira. Evlenmesem, iki çocuğuma ölen babalarından kalan ayda iki yüz lira... İster onu seç, ister bunu... Yarının ne olacak, o da belli değil ya... Artık gelinlerin yanında itil-kakıl dur. Kadın olmak değil, paçavralık bizimki, anı hanımefendi!..
- HALE : *(Fatma Hanıma gülümseyerek)* Komşunuz adamaklılı dertli. *(Yeniden makbuz defterini açar.)*

Eh, epeyce vakit kaybettim. Bari büsbütün eli boş çıkmayayım... Küçük bir yardımda bulunun... Bu gece de, "oh, bugün hayırlı bir iş yaptım," deyip, rahat bir uyku uyuyun...

KOMŞU : (Fatma Hanıma) Hadi, beş lira ben vereyim, beş lira da sen... Ortak bir makbuz alalım bari.

HALE : (Güler.) Piyango gibi desenizel..

KOMŞU : (Güler.) Eh belki şans yüzümüze güler. Allah seyrederek de, acır halimize belki. Hadi komşum, bismillah deyip ver bir beş lira bakalım...

FATMA HANIM : (Son derece sıkılmış, utanmıştır. Cebindeki bozuk paraların hepsini çıkarır.) Özür dilerim. Hep de ufaklık.

HALE : Ne ziyarı var? Kimin adına yazayım makbuzu?

FATMA HANIM : Kime olursa.

KOMŞU : (Salıncağa koşar.) İşte, işte. Şu kızın adına yazın... Gülsüm müydü, Gülsün müydü? Neydi komşum?

FATMA HANIM : Gülsüm.

HALE : (Yazar.) Soyadı?

FATMA HANIM : Çatık. Gülsüm Çatık.

HALE : (Makbuzu yazar. Sigara masasına bırakır, kal-kar.) Eh, bu da böyle olsun bakalım... Yarın arkadaşlara anlatınca, inanın hep gülecekler.

KOMŞU : Bir gün yine öyle bir düğün yaparsanız, ne olur beni de çağırın hanımefendi... Gelinleri yakından bir göreyim... Kim bilir nasıl seviyorlardır...

FATMA HANIM : Kim bilir...

HALE : Aslını sorarsanız, bu yıl seksen köyümüzdeki geri kalmış kadınlarımıza, "Gönlümüz si-

zinledir" telgrafı çektik. Kırk beş köyün bütün kadınlarına da "Çocuk bakımı", "Doğum kontrolü" vb gibi kitaplar gönderdik. Onun için bu sonbahar hiçbir yoksul kızımaza düğün yapamadık... Gelecek sonbahara inşallah. (Sağdaki kapıya yürür.)

KOMŞU : Beni unutmayın ama...

HALE : (Güler.) İnanın unutmam.

FATMA HANIM : (Hale'yi geçirmeye gider.) Kusura bakmayın...

HALE : Rica ederim. İlerde daha yakın ilginizi bekleriz. İyi akşamlar efendim.

KOMŞU : Oturmaya da bekleriz.

HALE : Rahatsız olmayın. (Çıkar. Fatma Hanım da onunla çıkar.)

(Çocuk yeniden ağlamaya başlar. Komşu salıncağa gider.)

KOMŞU : Hay piç kurusu!.. Ne ağlıyorsun kaltak? Ee, ee... Sus bakıym. (Fatma Hanım geri gelir. İyice yıkılmış gibidir.) Ayol bu niye muşmuşlanıyor böyle? Şuna bak şuna... İnan şeytan tüyü var mübarekte... Hah, gül bakayım, gül... Vay namussuz. Kız o ne numaralar öyle?.. Anan karı bırakırkaçar. Sen daha gül... Öyle ya! (Fatma Hanıma) Ayol dernekçi bayan da dernekçi bayan hani. Ne yaptı yaptı, aldı beşer liramızı. Aslını sorarsan beş liram olsa gidip bir oje alacağım tırnaklarıma. (Güler. Sonra durur.) Aa, sen de pek dertlisin ayol! Aldırmaa...

FATMA HANIM : Nasıl aldırmayayım? Söylemeye utanyorum ama...

KOMŞU : Sen de utanmaktan başka bir şey bilmiyorsunuz! Sözüme darılma. Ayol hayatla böyle başa çıkılmaz. Atıver arkana biraz!..

FATMA HANIM : (Sessizce ağlar.) Atıver arkana... Nasıl? Bak dernekçi bayan da anlamadı... Sen bile...

KOMŞU : Aa, dur ayol. Ağlama... Kör oluyum bir şey var sende bugün. Aa, deli karı! Yapma böyle... Beni de ağlatacaksın şimdi...

FATMA HANIM: Kim anlar derdimi? Kim bilir?..

KOMŞU : Sen söylemezsen kim bilecek? Hep at içine, hep at içine. Valla bir gün hüt dağı gibi şişer şişer de, yığılır kalırsın...

FATMA HANIM: Kaldım bile. Ne beklerim ben bu yaşamaktan? De komşum, neyime yaşamak benim?

KOMŞU : Hadi ordan çılgın Ayşee!.. Yaşamak neyineymiş? Bunun bir yolu var elbet, ama sen bilmiyorsun. Niye topladın başına bu piç kurularını? Sana mı düştü insanlık?

FATMA HANIM: Bilmez gibi söylüyorsun. Göre göre, bile bile yapma istersen. Hadi, koy şu tırnak kadar şeyi kapı önüne, elinden gelirse.

KOMŞU : Hay dilim tutulsaydı da şu Fatma karısını başına getirmez olaydım! E ama, oldu bir kere. Senin de böylesine yufka yürekli olduğunu bilemedim. Neyse ama, karı bulundu işte. Şimdi o Sadık olacak it alır getirir. Çocuğu da sarar sarmalar, verimiz kollarına, hadi yallah. O Ziya olacak haydutu da boşu boşuna getirdin buraya...

FATMA HANIM: Ne bileyim. Durdan oturdan anlar sandım. Terbiye olur sandım. Yine de Ziya bir şey değil. Ne olacak işte, yarı gün okulda; okur adam olursa ben de sevinirim. O da kendini kurtarır. Dert o değil ki sade...

KOMŞU : Ya neymiş? Acık da derdi sen kendin aranıyorsun.

FATMA HANIM: (İçini çeker.) Ne olacak? İşte...

KOMŞU : Ne iştesi?

FATMA HANIM: Hiç.

KOMŞU : Bana bak. Sana bir şey söyleyeceğim ama

öyle darılmak, burulmak yok... Darılırsan hiç söylemeyeyim.

FATMA HANIM: (Zorla gülmüser.) Bilmez misin komşum? Ben kimseye darılamam ki...

KOMŞU : İyi öyleyse. Bak... Dinle... Kızmayacaksın ama...

FATMA HANIM: Üzülecek bir şey olmasın da...

KOMŞU : Değil, değil... Sen de habire üzüntü düşün bakalım, dertli sultan. Ayol üzülecek şey olsa sana söyler miyim?

FATMA HANIM: Sen de tuhafısın komşum bugün.

KOMŞU : Tuhaf, muhaf... Amaan, kesme sözümü işte. (Pat diye söyler.) Senin evlenmen gerek.

FATMA HANIM: Ne?

KOMŞU : Ne, deyip durma canım! Anlamamış gibi sanki. Niye evlenmeyecekmişsin peki? Ha, niye? Neyin eksik?

FATMA HANIM: (Ağlamaklı-gülmekli) Evlenmek... Bu yaştan sonra... Bu halde. (Toparlanır.) Şu çocuğun altını bir değiştirsek. Kirlenmiştir.

KOMŞU : Çocuğundan başlatma şimdi beni. Nasılsa bok içinde büyüyecek. Yatsın biraz daha öyle. Kıcını temizlemeye alıştırsan, rahatı kaçır sonra. Sen dediğime kulak ver. He mi, değil mi?

FATMA HANIM: (Sobanın yanına asılı bezlerden birini alır, salıncağa gider.) Bize düşen bundan sonra başkalarının çocukları işte.

KOMŞU : Haltetmişsin sen! Çocuk da şart sanki. Varırsın Kâmil Beye, rahat edersin artık. (Birden susar.)

FATMA HANIM: (Salıncağın başında, arkası Komşuya dönük, durur. Bir süre.) Kim bu?

KOMŞU : Bu şey işte... (Birden canlanır.) Aman, ne so-

rup duruyorsun canım! Kimse kim? Koca olacak biri işte.

FATMA HANIM: Vah yavrurum vah!.. Altı pişmiş çocuğun. Bir elim değip kaldıramadım ki. Üç saattir yatar. (Çocuk ağlar.) Ağlar tabii, baksana şuna. Akıl da edemedim.

KOMŞU : (Usulca gider. Salıncağa eğilir. Fatma Hanıma yardım ederken) Dur, dur. Önce kuşağını çöz. Bırak sen bana... (Çocuğun altını o değiştirmeye koyulur. Fatma Hanım gider, kuruyan bezleri toplar, katlamaya başlar.) Bu Kâmil Bey... Bizimkinin dairesinde... Karısı ölmüş, bir kızı var, o da evlenmiş. Yapayalnız şimdi.

FATMA HANIM: Akşama ne içecek bu çocuk?

KOMŞU : Bir nişasta kaynatırsın...

FATMA HANIM: Söyleyeceğim, söyleyeceğim. O beş lira var ya, dernekçi hanuma verdiğimiziz? (Çocuk susmuştur.)

KOMŞU : Bak deli karıya! Hâlâ onu mu düşünüyorsun sen?

FATMA HANIM: Nasıl düşünmem komşum? (Karar verir.) Gel otur şöyle. Otur da anlatayım. Senin bir şeycik bildiğin yok... (Komşu şaşkın, geçer, oturur.) Bir kere o verdiğim benim... Şeydi, biliyor musun? Şeydi. Son.

KOMŞU : Ne sonu?

FATMA HANIM: Sondu işte. Yok bende başka.

KOMŞU : Yani para? (Fatma Hanım başını sallar.) İşte Arif'ten.

FATMA HANIM: Arifi gören kim? Hem ben Arif'ten hiç istemedim şimdiye kadar. O ne bırakırsa bırakırdı. Ben elektrik, su makbuzlarını gösterdim; bu kapıcı, bu kira derdim... Bırakırdı. Şimdiyse...

KOMŞU : Eeee?..

FATMA HANIM: Hiç bu kadar sıkılmamıştım komşum. Hiç.

KOMŞU : (Birden öfkelenir. Salıncağı gösterir.) Hâlâ da bu it döllerini başında tutuyorsun ha? E pes sana doğrusu...

FATMA HANIM: Ben tutmuyorum. Atamıyorum. Anlasana komşum. Atamam da. Bile bile... Göre göre...

KOMŞU : Eh, sen de bildir gördür...

FATMA HANIM: Biz başka. Bizim dükkânımız var. Bir de evde oturuyoruz. Apartmanda. Bildiremeyiz ki.

KOMŞU : Dedim ya, adımız hanıma çıkmış. Rezillik burda.

FATMA HANIM: (Düşünceli) Arif'e de ne oldu bilmem. Hani, hak vermiyor değilim. Akşam gelir, bir başını dinlemek ister. Ama nerde? Ya Fatma, ya Sadık, ya çocuklar... Kardeşliğim soğudu evden. On beş gün öncesine kadar haber gönderirdi. Ya da uğrar, söylerdi. Akşama gelececeğim, derdi. Şimdi...

KOMŞU : Bu da azgınlık, başka bir şey değil. Kıçına ne kaçmış yine? Çocuksa çocuk... Dırdırda dırdır. Herkesinki can değil mi? Bizimkiler erkek değil mi?

FATMA HANIM: O alışık değil, biliyorsun. Alışmış sessiz, düzenli eve.

KOMŞU : Yüz verdin, nazlandırdın... "Arif, Arif" başına çıkardın, ondan.

FATMA HANIM: Ondan başka kimim var? Tabii.

KOMŞU : İyi işte. Madem böyle böyle, evlen şu adamla, geç. Sen de bir evini, rahatını bil artık. (Yeniden heveslenir.) Bak hemen olmaz, deyip, diretme. Aklını başına toplu. Kardeş kardeş tir ya, kadına koca yine gerekli. Bu adamcağız da pek iyi valla. Bize gelir gider. Seni de bir iki kere merdivende görmüş. Yalnızlık da

şurasına gelmiş... Bizimki geçende takılıyordu. Meğer adamcağız dünden hevesliymiş...

FATMA HANIM: *(Yerinden kalkar.)* Bu yaştan sonra evlenmek benim neyime? *(Kendince şaka yapar.)* Bir de tel-duvak taktır bari. İyice güldürelim milleti.

KOMŞU : Millete halt etmek düşer. Herkesin çilesi, derdi, gönlü kendine. Sen boş ver şuna buna. Gemisini kurtaran kaptan, anladın mı?

FATMA HANIM: Dur sana bir kahve yapayım.

KOMŞU : *(Güler.)* Hay seni yere bakan hay! Evlenmek deyince ikramı dayarsın değil mi? Kızma bir tanem, kızma, takılıyorum valla... *(Ciddileşir.)* Sen bak, iyi düşün. Bu ömür böyle geçmez. Bu Kâmil Bey senden yana pek istekli. Bir de katı varmış kendi üstüne. Evlenirsen senin üstüne yapacak. *(Yeniden takılır.)* Kız komşum, acaba benimkini boşayıp, ben mi varsam diyorum? *(İkisi de gülmek için gülerler. Kapıya küt küt vurulur.)* Aman n'olmuş bu sizin kapının ziline de?

FATMA HANIM: Ziya. Rahat durmuyor ki. Geçende söküp atmış nasıl ettiyse... *(Sağdaki kapıdan çıkar.)*

KOMŞU : *(Seslenir.)* Fatma karısıysa, al içeri bir nebze de, sıkıştırılım bakalım; nerelerdeymiş sür-tük? Baba evine yıkar gibi, yıktı gitti... *(Sözünü bitirmeden Fatma Hanım ağlayarak gelir. Komşu yerinden fırlar.)* Hayırdır inşallah komşum? Ne var? Ne oldu allasen? *(Fatma Hanım, iki eli yüzünde, ağlar.)*

KOMŞU : Gel, gel otur şöyle. Dur. Sus... Ağlama... N'oldu komşucuğum, n'oldu?.. Kimdi gelen?

FATMA HANIM: Şimdi tam oldu mu olanlar?.. Tam oldu mu?

KOMŞU : Ay çatlayacağım! Söylesene deli karı!..

FATMA HANIM: Arif... Aklıma gelip duruyordu zaten... Var bu işin içinde bir iş diyorum...

KOMŞU : Ne olmuş Arife?

FATMA HANIM: *(Hemen kalkar... Çantasını, mantosunu arar.)* Ben şimdi ne yapsam?.. Ne yapsam?..

KOMŞU : *(Peşinde dolaşır.)* Kaza mı? Ne ya?

FATMA HANIM: *(Durur.)* Dükkâna... Hacizciler gelesiymiş... Hacizciler niye geliyor dükkâna komşum? Paramız yoktu ya, borcumuz da yoktu. Niye gelir hacizciler dükkâna?

KOMŞU : Dur canım. Bir yanışın var herhalde. Kimdi gelen?

FATMA HANIM: Bakkalın çırağı. Bakkal haber göndermiş... *(Ağlar.)* Mantomu nereye attım ben?

KOMŞU : Dur, nereye gidiyorsun şimdi? Hacizse haciz. Ne yapalım? Ölüm yok ya ucunda.

FATMA HANIM: Arife fenalık gelmiş. Hastaneye kaldırmışlar...

KOMŞU : Hadi canım. İyi anlamadın sen. Uydurmuştur o kör olmayası. Sapsağlam, kazık gibi adam...

FATMA HANIM: Oğlan ağzında geveledi. Bayıldı falan dedi... Amma değil... Hastaneye niye kaldırırsınlar yoksa?

KOMŞU : Ne hastanesindeymiş? Hangi hastanede?

FATMA HANIM: Ne bileyim ben? İyi de anlayamadım. Çarpıldım da birden. Gireyim, bakayım... Sorayım bir. Ah komşum, sana da zahmet, çocuğun başında kaliver. İşin var mıydı yoksa?

KOMŞU : Varsa var canım. Bekleyiversin... Düşünme şimdi. İlle gidecek misin?

FATMA HANIM: *(Mantosunu giyer.)* Çantamı nereye attım ben... *(Birden durur.)* Çantamı niye arıyorum sanki? *(Ağlar.)*

KOMŞU : (Cüzdanından para çıkarır. Fatma Hanımın mantosunun cebine koyar.) Koş hadi, git öğren bakalım. İşin aslı astarı neymiş? (Fatma Hanım sağdaki kapıya giderken) Bana bak... Başka şey lazım olursa... Yukarı kattakilere telefon ediver. Gelince bizimkinden alır, Orhan'la koştururum...

FATMA HANIM : Ne diyeyim...

KOMŞU : Hiç. Hadi, bir şey yoktur inşallah... Bak hele, yürüme, hastanedeysen bir taksiye atlayıver, hadi... (Salıncağı gösterir.) Bunları da ben hallederim. Şimdi nerdeyse gelirler. Verir kucaklarına gönderirim. (Tam o sırada kapı yumruklanır.) Hah işte, geldiler bile. Sen oyalanma hadi. A, dur! Ben açarım. Terlikle mi gideceksin a deli karı? Giysene ayakkabılarını...

(Komşu sağdan çıkar. Fatma Hanım kapının yanında duran ayakkabılarını bulur, acele giyer. Bu sırada Komşu, Fatma Kadın, Sadık girerler. Fatma Kadın, dosdoğru salıncağa koşar.)

FATMA KADIN : A yavrum... A garibim... Baban olacak bu zındık yok mu, baban olacak bu zındık...

SADIK : Kız ben sana böyle mi tembihledim serseri!

FATMA KADIN : (Fatma Hanıma koşar. Elini tutar. Öpmek ister.) Hanımım... Kurbanın oluyum... Sana da pek sıkıntı olduk emme...

FATMA HANIM : Hoş geldin Fatma Kadın, hoş geldin... Kusura bakma. Komşum anlatır... (Sadık'a döner.) Sadık Efendi, duy da işte ona göre; sen bilirsin artık...

KOMŞU : Hadi, koş sen...

FATMA HANIM : Bu haklarını nasıl ödeyeceğim, bilmem ki komşum?... (Acele çıkar.)

SADIK : Ne olmuş? Bir şey mi olmuş?

FATMA KADIN : Bana mı incindi ki hanımum? Heç bi yüzüme bakmayıverdi.

(Komşu dik dik ikisine de bakar. Kollarını kavuşturur, oturur.)

SADIK : Gittim ki karakola, bu namussuz, iki herifin ortasında oturup durur.

FATMA KADIN : Aha bak, namıssız diyemezsin. Neyime namıssız diyon sen benim? Heriflerin ortasında oturuyorsam n'apıyom? Gendimi mi elleliyom?

SADIK : (Fatma Kadına bir sumsuk atar.) Sus kız, sus... Sus diyorum sana!.. Hiçbir karşılık verecek halin yok. Sokak ortasında etmedim amma...

FATMA KADIN : N'idecekmişin? N'idecekmişin daha? Ettiklerin yetmiyo mu? Bi canımı almadığın galidi. Onu da alıver gayrı... (Salıncağa gider. Çocuğu kucağına alır. Enzirmeye başlar.) Şu masumlar olmasa ben bilirdim yapacağımı ya...

SADIK : Ben sana kaç kez tembihlemedim mi kız? Vazgeç bu huyundan demedim mi? Çocukları koyup koyup nereye kaçırıyorsun sen ha? Kiminen gidiyorsun ikide bir - ikide bir... (Kafasına bir yumruk vurur.)

KOMŞU : (Bağırır.) Ee, yetti artık ha! Defolun burdan hadi!.. Buldunuz Fatma Hanım gibi yumuşak kadını, çöreklediniz başına. O hakkınızdan gelemedi ama, ben gelirim. Ben Fatma Hanım değilim!..

SADIK : Hesap soracağım elbet. Sormayacağım mı?

KOMŞU : Git ne soracaksan evinde sor.

FATMA KADIN : Yapma hanımum. Kurban oluyum. Nireye gönderiyon beni şuncacak çocukla.

SADIK : Al, topla hadi çocuğunun her bir şeyini. Kalk, yer buldum sana, ecnebilerin yanında...

KOMŞU : İyi işte, güzel.
FATMA KADIN : Kimin yanında?
SADIK : Sana ne be? Kalk işte. Yarın sabahtan götürceğim. Üç yüz lira veriyorlar.
FATMA KADIN : (Komşuya) Aha uyduruyo. Gine uyduruyo hanımım. Hep öyle eder.
KOMŞU : Hadi sen de! Sebep arayıp durma. Ecebile rin yanında iş bulmuş madem, yalanı ne bunun? Onlar iyi para verir. Bir sürü üst baş da verirler..
SADIK : Dün bana bir naylon gömlek verdiler. İki kutu da bir şey verdiler ya, ne olduğunu anlamadım..
KOMŞU : Anlamayacak ne var? Köpek mamasıdır. Âlâ domuz etinden..
FATMA KADIN : Uyy! Anaa!.. Get, istemem öyle şey ben. Hem hanımım, şimdi bu öyle diyor ya, bakmayın siz. Yarın çocukların hepsini yollar mı başıma... Paraları da alır mı elimden? Elin gâvuru, gâvur işte hanımım. Desem ki, bu böyle böyle. Annatamam ki. İki günde salıverirler beni. (Sadık'a) De bakalım, hep böyle olmadı mı? Yalanım varsa, de.
SADIK : Kız ben seni adam olmuştur, dediydim ya, nafile. Kız ben senin erkeğin değil miyim, öküz! Ben ne dersem o olmayacak da, sen ne dersen o mu doğru çıkacak ha, domuzun kızı? (Başına bir yumruk daha vurur.)
KOMŞU : Ayol siz durdan, çüşten de anlamıyorsunuz. Kardeşim, Sadık Efendi, burada öyle şeyler olmaz. Burası senin kendi evin değil..
FATMA KADIN : He ya! Ağzına sağlık hanımım. Kızı da uyaraçak şinci. Amanın bildiydim başıma geleceği... Bildiydim bu domuzun oğlunun böyle böyle edeceğini... Aramadım mı? He ya,

hanımım... Bi çok yer aradım. Yatılı bi yer buluverdiydim, zor gelirdi peşimden... İzimi bi gaybettiriveredydim..
KOMŞU : Çenen tutulsun! İkide bir sözümü kesmesen olmaz sen de. Sus da dinle. (Sadık'a) Sen de ikide bir çekiç gibi ineceğine kadının başına, kulağını ver. Ne bu sizden çektiğimiz ha?
FATMA KADIN : He ya, hanımım..
SADIK : (Kadına bir sumsuk atar.) Şimdi ağzına çarpacam haa.
KOMŞU : Ben de şimdi bağırıvereceğim! Ayol geldiniz buraya, cümbür cemaat yerleştiniz. Bu Arif Beyin gücü ne, kudreti ne, demediniz. Bu Fatma Hanımın elinde ne var, ne yok, demediniz. Kaç aydır şurda Allah ne verdiyse yediniz içtiniz. O da olmadı, kahveydi, şekerdi, yağdı, pirinçti sarıp götürdünüz.
SADIK : Ne, ne?..
FATMA KADIN : Amanın... Hanımım. Valla deyim... (Ağlamaya başlar.)
KOMŞU : Hadi hadi. Bu böyle. Halinizi bildik, görmezliğe geldik. Komşumun dediğince "göz görünce gönül katlanmıyor." Düşünmediniz, burası yardım derneği değil. Burası bin tane, on bin tane böyle evden biri. Yağını tuzunu denk getireceğim de, yaşayacağım diye çırpınır durur..
FATMA KADIN : He ya, öyledir hanımım. Bilmem mi?
KOMŞU : Bilirsin de ne diye sormazsın nedir hanımımın derdi? Ne yaptı kaç günlerdir bu çocukla? O Ziya olacak haydutla?
SADIK : Bunda kafa olsa..
KOMŞU : (Sadık'a) İyi. Sende var madem, sen dinle bari. Bak, Arif Beyin dükkânına haciz gelmiş.
FATMA KADIN : Uyy, anaa...

SADIK : Gelmiştir. Anlıyordum biraz biraz ya...

KOMŞU : (*Şaşkın*) Ne anlıyordun?

SADIK : Hiç. Ne anlayacağım? Kaç kez gittim, kapalı. Hiç de bir çalışmaz oldu. Yanda kasaba sorarım, "Bilmeyiz, şimdi kapadı, çıktı" derler. Öte yandaki bakkala sorarım, bıyık altından gülerler...

KOMŞU : O niyeymiş?

SADIK : Ne bileyim? Söyleyenin günahı üstüne. Orda şakalaşırken duyuyordum. (*Fatma Kadına*) Git kız sen... Al kızını da git mutfağa. Ne oturuyorsun lök gibi orda. Git bak bakalım. Bulaşık ne varsa yıka, hadi.

FATMA KADIN : (*Isteksiz kalkar.*) He ya, bakıyım. Zati bakacaktıydım. Eme n'olmuş ki beyimin dükkânına böyle?

SADIK : Çok söylenme domuzun kızı! Git bak işine hadi...

KOMŞU : Bak orda çocuğun kirli bezleri var. Önce bunları al da çalkalayiver banyoda. Kirli götürme.

FATMA KADIN : He ya. Öyle ediyim hanımım... (*Bezleri, çocuğu alır, soldaki kapıdan çıkar.*)

KOMŞU : (*Sadık'a*) Neymiş şakalaştıkları?

SADIK : Kadın kısmına söylemem doğru mu bilmem ya, artık kusura bakmayın. Gerekmezse hanım ablaya da söylemeyin. Sözde Arif Bey bir kötü kadının peşine dadanasıymış.

KOMŞU : Arif Bey? Hadi canım, olmaz öyle şey. Arif Beyi sen mi anlatacaksın bana?

SADIK : Benim, dükkânın orda, komşularından duyduğum bu. Bana demediler elbet... Beni bilmezler. Öyle soruyordum da önceki gün... Fatma karısı için işte... Orda tesadüfleyin duydum. Haciz maciz geldiyse madem, vardır bir hikmeti.

KOMŞU : (*Yine boş bulunur.*) Eğer Arif Bey bunu yaptıysa!..

SADIK : E yapar. Erkektir. Evli de değil üstelik...

KOMŞU : (*Toplanır.*) Neyse. Neyse... İşte durum bu. Kendin daha iyisini biliyorsun Sadık Efendi. Daha iyi dedin ya işte. Demek ki burayı unutmak gerek. Fatma Hanımın artık hiç hizmetçi falan tutacak durumu yok. Eskiden de yoktu ya, ben asıldım kadıncağıza. Rahat eder sandım.

SADIK : Fatma da bir kusur etmedi herhal. Elinden geldiğince çalıştı.

KOMŞU : Yoo, Fatma iyi kadın, neme lazım. Allah var, kul var. Ama yine de yürümüyor işte. Görüyorsun. Hele ortada o kadar çocuk olunca, insan kulak arkasına atamıyor...

SADIK : Ben şaşırımdım. Bazı düşünürüm, düşünürüm: "Ne yapayım?" Ne yapacağımı bir türlü bilemem.

KOMŞU : Ee, Sadık Efendi, bana sorarsan, ben de bilemedim bu işler neyin nesi. Ortada bir çatlak var ama, nerde? Hepimiz el birliği ile tutturalım dedik, tutturamadık.

SADIK : Beni de kınamayın. Nah bazen şuramı sıkı sıkıyıyorlar. Düz yolu şaşırıyorum...

KOMŞU : Öyledir. İçine girip bilmeli ki... Hadi gel; toplayalım Ziya'nun, kızın öteberisini de... (*Bezleri, şişeleri toplamaya koyulur. Sadık salıncağı çözmeye başlar.*) Allah vere de Arif Bey gerçekten hastanede olmasa...

SADIK : O niyeymiş?

KOMŞU : Ne bileyim? Pek de anlamadım ya, bir de adamcağızın kalbine vurduysa bu haciz işi...

SADIK : Alah korusun canım...

FATMA KADIN : (*Soldaki kapıdan bir kolunda çocuk, öteki elinde*

yıkılmamış bezlerle gelir.) Ah hanımım, beyimin yatağı yapılmamıştı, yapıverdim.

- KOMŞU : Yıkamadın mı onları?
- FATMA KADIN : Sonra yıkarım hanımım. Bunun acelesi ne?
- SADIK : Yine kapı dinlemiştir; işi ne?
- FATMA KADIN : Aaa, valla kitap çarpsın ki... Naha şu çocuğumun ölüsünü öpiyim...
- KOMŞU : Sus kız, söyleme öyle! Bu ne biçim yemin?
- FATMA KADIN : He ya, hanımım. Baksana ne diyor.
- SADIK : Hadi sallama. Sar şunları.
(*Fatma Kadın isteksiz dolanır.*)
- KOMŞU : Git mutfaktan biraz kâğıt getir...
- FATMA KADIN : Ziya da gelmedi.
- KOMŞU : Yine seni aramaya çıkmıştır. Ya da oyuna dalmıştır. Gelince ben arkanızdan yollarım. (*Sadık'a*) Okuldan alma oğlanı Sadık Efendi. Haylaz maylaz ama, okuyup gidiyor işte. Gelecek yılda, baktın yine elin darda, uğra bana, çocukların kitaplarını vereyim. Bu yıl Orhan'inkiler, gelecek yıl ona iyi gelir. Üst baş da veririm.
- SADIK : Ben işe girersem... Kardeşlerine kim bakar? (*Fatma Kadına*). Anla işte, hiç çaresi yok. Bunu yanında götürüreceksin.
- FATMA KADIN : İyi, götürüyüm... Nasıl götürüyüm? Kim alır kucağında çocukla beni?
- SADIK : İlkten götürmezsin... Sonra...
- KOMŞU : Sadık Efendi... Başlama yine...
- SADIK : E, ne deyim? Siz bir yol gösterin öyleyse! Ziya okula gitsin. Ben işe. Fatma işe. Emzikteki çocuk ne olsun? Kızın biri üç yaşında, oğlanın bir dört yaşında... Ya Ziya okula gitmeyecek, ya ben işe gitmeyeceğim, ya bu alacak kızını yanına...

- KOMŞU : Artık bilemem orasını...
- FATMA KADIN : Ben diyorum ki hanımım... Bak dinle hele bi yol... Ben diyorum ki... Hanımımın da başı sıkıntıda... Beyim hastanedeysel..
- SADIK : Bir de yemin ettin kocaman kocaman domuzun kızı... (*Bir sumsuk atar.*) Hani dinlemediydin kapıyı?
- FATMA KADIN : He ya, kim demiş diğnedim deyi? Sumsuklayıp durmasana gayri her bi fırsatlayın, her bi fırsatlayın... (*Ağlamaya başlar.*)
- SADIK : Zırlama bir de!..
- FATMA KADIN : (*Ağlaması durur.*) Hemi ben derim... Bırakmasam hanımımı. Aylık vermese de durum n'olacak. O ne yirse, biz de onu yiriz... Şu sıkıntılı gününde bi can yoldaşı...
- KOMŞU : A, sen sandığımdan da aptalsın Fatma Kadın! Ya da çok akıllısın da ben anlamadım. Ayol bak dinlemişsin de. Fatma Hanım ne yiyip, ne içecek, düşünmüyorsun.
- FATMA KADIN : Sana durayım hanımım.
- KOMŞU : Ne?
- SADIK : Git getir şu kâğıdı da, sar bunları hadi!
- FATMA KADIN : He ya, yalan mı? Hanımım biliyo gayri bizi. Saklımız gizlimiz mi kaldı? Annarsa bi bu hanımım annar, bi de öteki hanımım...
(*Sağdaki kapıdan Fatma Hanım, sessizce, bir kez daha çökmüş olarak girer. Elinde buruşuk bir kâğıt. El ilanı gibi bir şey.*)
- KOMŞU : (*Atılır.*) Geldin mi kardeşim? Gel, geç otur. Yorulmuşsun.
(*Fatma Hanım sessizce yürür, odanın ortasına gelir.*)
- FATMA KADIN : (*Atılır.*) Alayım mantonuzu hanımım.
- FATMA HANIM : Dursun, gideceğim.

- KOMŞU : Nereye? Ne olmuş? Doğru muymuş? (*Fatma Hanım başını sallar.*) Arif Bey nerde?
- FATMA HANIM: Hastanede.
- KOMŞU : Gördün mü sen kendisini? (*Fatma Hanım başını sallar.*) Nesi var?
- FATMA HANIM: İnme inmiş.
- FATMA KADIN : Uyy benim güzel beyim uyy! (*Kolunda çocukla mutfağa gider. Ordan ağladığı duyulur.*)
- KOMŞU : (*Sadık'a*) Git sustur şunu, Allahını seversen. (*Sadık mutfağa gider.*) Değildir komşum. İyice soruşturdun mu?
- FATMA HANIM: (*Başını sallar.*) Zaten hemen oracıkta, hacizciler gelince olmuş.
- KOMŞU : Haciz niyeymiş peki, böyle durup dururken?
- FATMA HANIM: Durup dururken değil ki. Çoktandır farkındaydım. Bir kadın vardı galiba. Nasıl bir kadın bilmiyorum. Arif'i varlıklı sandı belki de.
- KOMŞU : Ayol, olur mu komşum? Arif yapar mı böyle şey? Seni hiç düşünmemiş olur mu?
- FATMA HANIM: Otuz yıl düşündü, yetmez mi? Kadını sevmiştir. Hakkı değil mi sevmek? Bilirdim. Arif, kadın sevgisine muhtaçtır.
- KOMŞU : Evlenmek sözünü ondan ettirmezmiş demek?
- FATMA HANIM: Beni düşünmüştür. Öyle bir kadınla olamayacağımı düşünmüştür. (*Silkinir.*) Nüfus kâğıdı ile para götürüp hastaneden çıkartmam gerekiyor. Eve getireceğim inme bu, orda ne diye yatacak.
- (*Bütün bu sahne boyunca oda gitgide kararır.*)
- KOMŞU : Bekle bizimki gelsin. Birlikte gidersiniz.
- FATMA HANIM: Öyle. Düşündüm, aklıma başka bir çare de gelmedi.

- KOMŞU : Gördün mü sen şu olan işi? O dükkânda senin de o kadar emeğin vardı.
- FATMA HANIM: Unut dükkânı. (*Zorla gülümsemeye çalışır.*) Yine tel-duvak takamadın bana, gördün mü?
- KOMŞU : (*O da zorla gülümsemeye çalışır.*) Bekleriz, acelesi ne? Bir gün takarım elbet. Nedir o elindeki?
- FATMA HANIM: Bilmem ki. Hastanenin kapısında tutuşturdular. Atmamışım da baksana...
- FATMA KADIN : (*Mutfak kapısından gelir. Lambanın düğmesini çevirir.*) Karanlık oldu da hanımım...
- KOMŞU : (*Kâğıda bakar, okur.*) "Ete boykot. Gönlümüz sizinledir. Kadınları Kalkındırma Derneği" (*Kâğıdı buruşturup sobaya atarken.*) Gördün mü bak. Gönüller bir olsun.
- FATMA KADIN : Neymiş hanımım? Et mi dağıtıyorlarmış?
- KOMŞU : Yok canım. Et yemeyeceksin... Gönlünü geniş tutacaksın.
- SADIK : (*Elinde gazete kâğıdına sarılmış paketlerle mutfağın kapısından girer.*) Hadi kız, hazır mısın?
- FATMA KADIN : Dur hele, domuzun oğlu, acelen ne? Hanımımın bir hatrını bile soramadım...
- KOMŞU : Gene gelir sorarsın. Hadi. Şimdi komşumun işi var.
- FATMA KADIN : Hakkını helal et hanımım.
- FATMA HANIM: Sen de sağ ol. Kusura da bakma. Göndermek istemezdim ama...
- SADIK : Bey ağbiye de geçmiş olsun.
- FATMA KADIN : He ya. Tez iyileşir inşallah.
- FATMA HANIM: İnşallah.
- FATMA KADIN : Kalayım hanımım. Para pul istemem. Sen kal dersen, kalıyım.
- FATMA HANIM: İsterim ama, elimden ne gelir Fatma Kadın? (*Yanına gider, çocuğun yüzünü açar, bakar.*)

- Bak, serin kucağında nasıl uyuyor mışıl mışıl.
- FATMA KADIN : Emzirdim de hanımum? Size de yük oldu. Eziyet oldu.
- FATMA HANIM: Düşününde beni unutma.
- FATMA KADIN : Unutur muyum hiç hanımum. Tez Allah bah-tından güldürsün de...
- KOMŞU : Hafta sonları falan getir de görelim kızı. Pek de güzel olacak maymun.
- SADIK : Dedi ya, kendi güzel olup n'olacak, bahtı güzel olsun. Eni sonu bir kız işte.
- FATMA HANIM: Öyle dersen öyle. Öyle demezsen vardır bir çıkar yol elbet, kız da olsa.
- KOMŞU : Hadi bakalım. Güle güle... Güle güle. (Cüz-danından para çıkarır. Fatma Kadına) Al şunu. Kaç bulaşık parası birikti, vermediydim.
- FATMA KADIN : N'olacaktı hanımım? Kalıverseydi. Ben yine boş zamanlarda uğrarım. İşiniz neyi olursa bakıveririm. Eh, kalın sağlıcakla hanımla-rım.
- İKİSİ : Güle güle.
- SADIK : (İkisine) Sağ olun.
- İKİSİ : Güle güle.
(Sadık ve Fatma Kadın sağdaki kapıdan çıkarlar. Fatma Kadın geri gelir. Fatma Hanımın elini öper. Yeniden çıkar.)
- KOMŞU : (Arkalarından seslenir) Uçkurunuzu da biraz sıkı tutun artık ha!..
(Bir süre. Kapı kapanır.)
- FATMA HANIM: (Arkalarından bakar.) O kadar istedim. O ka-dar tuturmaya çalıştım. Hiçbirimize yâr ola-cak halimiz yok ki. (Gider, üstünde mantosuy-la divanın üstüne oturur.) Çalışmadım mı ben? Görüyorsun işte. Bak Fatma Kadına. O

da çalışıyor bütün gün. Yarın o yabancıların yanına giremezse ne olacak? Sen çalışmıyor musun bütün gün? Biz hiç hazırlanamadık ne bugüne, ne yarına...

KOMŞU : Üzme kendini.

FATMA HANIM: O kadar tuturmaya çalıştım. Sanki kilit taşı olmayan bir kubbenin altındayız. Bir çürük tavanın. Bir yerinde bir çatlak var ama, nere-de?

KOMŞU : Ay sen de mi? Aynı şeyi ben söylüyordum demin. Doğru. Bir yerde çatlak var, ama ner-de? Neyse, benimki belki de gelmiştir. Çıkıp bakıyım... Haber getiririm... Sen de hazırlan. (Sağdan çıkar.)

(Fatma Hanım, ışıklar yavaş yavaş kararırken başını iki eli arasına alır. Divanın üstünde öyle yalnız oturur. Sonra yerde bir şey görür. Eğilir, alır. Çocuğun lastik memesidir bu. Memenin hal-kusunu parmağına takar, bilinçsiz döndürmeye başlar. Bu bilinçsizce, küçük hareket bir düziye sürerken ışıklar iyice kararır.)

Ankara, 1964